

Mendelova univerzita v Brně

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

Vliv cestovního ruchu na rozvoj obce Šatov

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

prof. Ing. Ilja Vyskot, CSc.

Autor práce:

Pavčina Kropáčová

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci: Vliv cestovního ruchu na rozvoj obce Šatov vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací. Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona. Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne:

.....

Podpis

Poděkování:

Na tomto místě bych především ráda poděkovala vedoucímu této práce prof. Ing. Iljovi Vyskotovi CSc., za trpělivost a cenné rady při psaní. Dále pak mé rodině a přátelům za podporu v průběhu vzniku této práce, a v neposlední řadě pak všem účastníkům dotazníkového šetření a řízených strukturovaných rozhovorů v Šatově.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou vlivu cestovního ruchu na rozvoj, a to přímo na rozvoj obce Šatov. Konkrétní dopady cestovního ruchu na obec jsou zpracovány pomocí SWOT analýzy. Tyto dopady jsou pak analyzovány především z pohledu místních rezidentů pomocí dotazníkového šetření. Dále práce zkoumá názory veřejné správy, dobrovolného místního spolku a místního malého podnikatele řízenými strukturovanými rozhovory. Úvodní část je zaměřena na základní definice, cestovní ruch ve spojitosti s rozvojem a popis současného stavu. Stěžejní část je věnována interpretaci zájmového území a řešenému průzkumu a analýzám.

Klíčová slova:

Cestovní ruch, dopady cestovního ruchu, rozvoj obce, obec Šatov

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the issue of the impact of tourism on development, directly on the development of Šatov village. The specific impacts of tourism on the municipality are processed using the SWOT analysis. These impacts are then analyzed primarily from the point of view of local residents through a questionnaire survey. Further, the thesis examines the views of the public administration, a voluntary local association and a local small entrepreneur, managed by structured interviews. The introductory part focuses on basic definitions, tourism in connection with development and description of the current situation. The core part is devoted to the interpretation of the area of interest and to the solved research and analyzes.

Keywords:

Tourism, impacts of tourism, community development, village Šatov

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Motivace a cíl práce.....	7
3	Současný stav problematiky	8
3.1	Typologie cestovního ruchu.....	10
3.2	Formy cestovního ruchu.....	11
3.3	Činitele ovlivňující cestovní ruch	12
3.4	Vývoj cestovního ruchu	15
3.4.1	Cestovní ruch ve světě	16
3.4.2	Cestovní ruch v Evropské unii.....	17
3.5	Cestovní ruch v České republice.....	17
3.5.1	Politika cestovního ruchu v České republice.....	18
3.5.2	Historický vývoj	19
3.6	Vliv cestovního ruchu na území.....	20
3.6.1	Ekonomické dopady	20
3.6.2	Environmentální a sociokulturní dopady.....	22
4	Stav řešeného území - obec Šatov	25
5	Metodika zpracování dat.....	27
6	Analýza dat	29
6.1	SWOT analýza	29
6.2	Dotazníkové šetření.....	31
6.3	Řízené rozhovory	36
7	Diskuze a závěr.....	44
8	Zdroje.....	46
9	Přílohy.....	49

1 Úvod

Vzhledem k poměrně rapidnímu rozvoji cestovního ruchu a růstu jeho významu, jakožto důležité složky odvětví služeb v rámci světového i národního hospodářství, roste také zájem o co nejlepší pochopení mechanismů, na základě kterých k tomuto růstu dochází. Hledisek jak vnímat, vymezit a definovat cestovní ruch je opravdu mnoho. Za mezník v definování cestovního ruchu je možno pokládat konferenci Světové organizace cestovního ruchu (WTO - World Trade Organization), pořádanou v Ottavě v roce 1991, kde došlo k obsahovému definování majoritních používaných pojmů z okruhu cestovního ruchu. Cestovní ruch podle WTO znamená "dočasnou změnu místa pobytu, tj. cestování a přebývání mimo místo trvalého bydliště, ne déle než 1 rok, zpravidla ve volném čase za účelem rekreace, rozvoje poznání a spojení mezi lidmi" (Rygllová, 2003).

Pojem cestovní ruch můžeme ve velmi zjednodušené formě chápat jako mnohostranný společenskoekonomický jev. Z toho vyplývá, že cestovní ruch zasahuje do mnoha oborů lidské činnosti, a tím pádem je neodlučitelnou součástí života každého člověka a může nás ovlivnit každým dnem a v jakékoliv životní situaci. Díky jeho osobitým vlastnostem se jedná o zcela specifický produkt a je proto obtížné objektivně zachytit jeho vlastnosti a komplexní dopady. V důsledku toho se s růstem jeho významu rozvíjí také nové metody zjišťování a zachycování jeho vlivů.

Cestovní ruch je v dnešní době vnímán především jako nástroj pro rozvoj, který vede k růstu jak už na nadnárodní, národní, regionální či lokální úrovni. Cestovní ruch a jeho růst sebou může přinášet pozitivní, ale i negativní dopady na společnost a prostředí, ve kterém žije, ať už ze socioekonomického či environmentálního hlediska. V dnešní době je cestovní ruch chápán jako důležitá a moderní cesta, která může přispívat k rozvoji obcí. Rozvoj obce je děj, jehož důsledkem jsou změny k lepšímu dosahování podmínek v kvalitativním smyslu v životě jeho obyvatel. Tento proces by měl vést zejména ke zlepšení života těch, kteří v obci rozhodují a žijí. Proto je důležité analyzovat dopady cestovního ruchu také z pohledu obyvatel daného území.

2 Motivace a cíl práce

Hlavní motivací a důvodem orientace na téma Vliv cestovního ruchu na rozvoj obce Šatov je především zájem o problematiku cestovního ruchu jako takovou. Dalším neméně důležitým důvodem výběru řešeného území je osobní zájem o dané prostředí, ve kterém žiji. Díky znalostem získaným ze školního prostředí bych touto prací chtěla napomoci k rozvoji obce Šatov a zjistit současný stav vlivu cestovního ruchu na místní rezidenty, aktéry veřejné správy a místní podnikatele. Tato práce by měla dokázat, zda vlivy cestovního ruchu z pohledu rezidentů a aktérů ve veřejné správě a podnikatelské sféře, mají pozitivní či negativní vliv na rozvoj obce Šatov.

Hlavním cílem bakalářské práce je vytvoření analýzy, která vyhodnotí pozitivní a negativní dopady cestovního ruchu z pohledu obyvatel obce Šatov. Na základě dotazníkového šetření a standardizovaných rozhovorů je cílem zjistit vnímání komplexního vlivu rychle se rozvíjejícího turismu v obci. Pro vytvoření uceleného přehledu v rámci výzkumu byly do šetření zahrnuty různé věkové i ekonomické kategorie obyvatel.

Pro dosažení hlavního cíle byly stanoveny dílčí cíle:

- průzkum dané oblasti s použitím vlastních i cizích zdrojů,
- zjištění vlivu cestovního ruchu na běžný chod obce (obyvatele, veřejnou správu, podnikatele),
- porozumění pozitivních i negativních dopadů cestovního ruchu pomocí SWOT analýzy,
- prostudování příslušných dostupných sekundárních dat.

Výsledná práce může posloužit jako ucelený přehled vnímání rozvoje cestovního ruchu v obci, což nabízí možnost zhodnocení tohoto vývoje z pohledu orgánů veřejné správy na obecní či krajské úrovni, které díky tomu mohou adekvátně reagovat a uzpůsobovat své budoucí kroky tak, aby bylo dosaženo optimálních přínosů z cestovního ruchu pro všechny dotčené aktéry.

3 Současný stav problematiky

Tato kapitola je věnována základnímu přehledu problematiky cestovního ruchu. Vymezuje obecné definice cestovního ruchu, ale také různé přístupy k dělení forem a druhů cestovního ruchu dle různých hledisek. Další část kapitoly zachycuje vývoj cestovního ruchu v průběhu času. Rovněž je uveden stručný přehled vývoje na globální a evropské úrovni, jelikož dění na těchto úrovních má díky současnému trendu globalizace a členství České republiky v Evropské unii značný vliv na charakter cestovního ruchu v rámci celonárodní i místní (obecní) úrovně.

Cestovní ruch se dá všeobecně pokládat za socioekonomický a prostorový jev, který je objektem zájmu a sledování různých vědních disciplín – ekonomie, sociologie, geografie, medicíny, psychologie, pedagogiky nebo urbanismu. Proto i z pohledu výzkumu cestovního ruchu se uplatňuje multidisciplinární přístup (Hamarnehová, 2008).

Širší definice cestovního ruchu nastoluje Burkart a Medlik (1981), kteří se pokusili shrnout hlavní charakteristiky spojené s cestovním ruchem.

Cestovní ruch zahrnuje všechny pohyby obyvatelstva v různých destinacích. V celém cestovním ruchu se vyskytují dva elementy, a to cesta do dané destinace a setrvání v ní včetně různých s ní spojených aktivit. Cesta a setrvání jsou vykonávané mimo obvyklé místo pobytu daných účastníků cestovního ruchu, to znamená, že cestovní ruch zvyšuje aktivity, které jsou oddělené od domácích a pracovních. Přesuny do oblastí cestovního ruchu jsou dočasné a krátkodobé (pár dní, týdnů, měsíců) s úmyslem návratu domů. Oblasti cestovního ruchu jsou tedy navštěvované s jiným úmyslem nežli nabytí nového sídla, nebo zaměstnání.

Z uvedených charakteristik vyplývá, že cestovní ruch se chápe jako volnočasová aktivita, která vyžaduje trávení volného času a utrácení peněz. Všeobecná definice cestovního ruchu s univerzální aplikací byla sestavena v průběhu Mezinárodní konference cestování a cestovního ruchu, která byla organizována Světovou organizací cestovního ruchu (WTO) v Ottawě 1991, podle které „cestovní ruch zahrnuje aktivity cestujícího obyvatelstva mimo každodenního prostředí na specifický časový úsek a jejímž hlavním důvodem cestování není odměna za návštěvu daného místa (ve smyslu výdělků)“.

Světová organizace cestovního ruchu spolu s Organizací spojených národů taktéž společně doporučují diferenciaci mezi návštěvníkem, turistou a účastníkem různých exkurzí, a proto definovaly mezinárodní turisty jako „účastníky navštěvujících zemí, která není obvyklá z hlediska jejich pobytu na dobu kratší než jeden rok, ale jejichž hlavním důvodem návštěvy není obohacení se z tohoto pobytu“. Na druhé straně je účastník exkurze 36 (například lodní) definován jako „návštěvník obývajících zemí, který cestuje v jeden den na území, které není jeho běžným místem pobytu kratším než 24 hodin bez strávení noci na tomto území a jehož hlavním důvodem není obohacení se z tohoto pobytu“.

Na základě rozhodnutí Evropské komise se cestovní ruch definuje jako „činnost lidí cestujících a zdržujících se mimo místa svého trvalého pobytu po dobu nejvýše jednoho roku s cílem rekreace, obchodu anebo jiného důvodu nesouvisejícího s uspokojením jejich základních životních potřeb“. Podle tohoto rozhodnutí se cestovní ruch chápe jako podmnožina cestování, pokud se cestováním v širším slova smyslu rozumí pohyb z jednoho místa na druhé. Taktéž zahrnuje celosvětový cestovní ruch ve všeobecném rámci mobility obyvatelstva a v rámci poskytování služeb zákazníkům.

Na základě mezinárodní smlouvy však došlo k vyloučení nedobrovolných důvodů cest jako pobytu v nemocnicích a jiných zdravotnických zařízeních, které poskytují lékařsky předepsané zdravotní ošetření, pobytu ve vězení, nebo vykonávání vojenské služby. Pro potřeby důkladného oddělení takovýchto případů Evropská komise definovala i pojmy cestující, návštěvník a turista.

Cestujícím je chápána každá osoba, která cestuje mezi dvěma nebo vícero zeměmi mimo zemi původu. Návštěvníka chápe jako každou osobu, která cestuje na jiné místo, než je místo jejího trvalého pobytu na dobu kratší než 12 měsíců a jehož hlavní důvod je jiný než výkon činností odměněných v rámci navštíveného místa. Je třeba dodat, že obvyklým prostředím osoby se rozumí přímé okolí jeho domova, jako je pracoviště, nebo místo studia a jiné často navštěvované místo. Pro lepší rozlišení návštěvníků od ostatních cestujících se používají tři základní kritéria:

- Cesta by se měla uskutečnit na jiné místo, než je obvyklé prostředí, což by vyloučilo místní dopravu na krátké vzdálenosti a docházení, tj. více méně pravidelné cesty mezi pracovištěm/místem studia a místem s trvalým pobytem.

- Pobyt na navštíveném místě by neměl být delší než 12 po sobě jdoucích měsíců po sobě, po jejichž uplynutí by se měl návštěvník stát osobou s trvalým pobytem na daném místě (ze statistického hlediska)
- Hlavní účel návštěvy by měl být jiný, než vykonávání činnosti odměňované v rámci navštíveného místa, což by vyloučilo migrační pobyty z pracovních důvodů.

3.1 Typologie cestovního ruchu

Typologie jednotlivých forem cestovního ruchu se stále více diverzifikuje, přičemž využívá různé kritéria, na základě kterých se může samotný cestovní ruch rozdělovat podle:

- účelu návštěvy (například využití volného času a dovolené, kulturní, sportovní či zdravotní cesty, návštěvy přátel, konference),
- počtu účastníků (jednotlivci, skupiny),
- podle délky pobytu (krátkodobý do 3 dnů, dlouhodobý více jak 3 dny, víkendové pobyty, pracovní cesty, či tradiční dovolené (14 dní),
- převažujícího místa pobytu (městské, venkovské, přímořské, horské),
- podle ročního období (celoroční, letní, zimní, mimosezónní),
- použitého dopravního prostředku (automobilem, autobusem, letecky, železnicí, lodní dopravou),
- podle způsobu financování (s předfinancováním, s dodatečným financováním),
- podle způsobu ubytování (hotel, bungalovy, chaty, stany, kempy),
- z hlediska dynamiky a sociologického hlediska,
- z pohledu geografie (domácí, zahraniční a mezinárodní cestovní ruch, jehož odvozenými formami jsou tuzemský, národní a regionální cestovní ruch), (Hamarnehová, 2008).

Dále se cestovní ruch člení na domácí a zahraniční, přičemž domácí cestovní ruch představuje cestování a pobyt domácího obyvatelstva ve vlastní zemi a zahraniční cestovní ruch zahrnuje cestování obyvatelstva v zahraničí. WTO 41 vyčleňuje za člena domácího cestovního ruchu „každou osobu, nezáleží na její národnosti, obyvatele dané země, který cestuje a přebývá v té stejné zemi, ne však déle než jeden rok, jehož hlavním důvodem není nabytí odměny.“ Z tohoto pohledu se vyčleňuje i aktivní cestovní ruch, který představuje příjezd zahraničních návštěvníků do země a jejich

výdaje se projevují na aktivní bilanci cestovního ruchu jako součástí platební bilance státu.

Proti aktivní formě cestovního ruchu se vyčleňuje pasivní forma, jejíž podstatou je výjezd obyvatel do cílové země a jejich platební výdaje projevující se v mateřské zemi ve formě pasivní bilance cestovního ruchu v platební bilanci státu. V této souvislosti existuje i tranzitní cestovní ruch, který představuje přejezdy zahraničních účastníků cestovního ruchu přes území jiných států ve snaze dosáhnout cíle své cesty.

3.2 Formy cestovního ruchu

Každý účastník se rozhoduje podle výše zmíněných faktorů o využití svého volného času. Na základě toho se rozlišuje několik forem cestovního ruchu, které vystihují jeho podstatu, způsob uskutečnění, požadavky účastníků i organizátorů cestovního ruchu. (Novacká, 2010).

Mezi základní a velmi časté formy cestovního ruchu patří rekreační cestovní ruch. Představuje rozšířenou formu odpočinku, pohybu a zábavy, při které se uskutečňuje proces regenerace a nabírání nových sil. Rekreace probíhá ve vhodném přírodním prostředí a člověk se snaží pasivně a aktivně využít volný čas. V okolí velkých měst se realizuje příměstská rekreace, která bývá na rozdíl od rekreačního pobytu kratší a v kratší vzdálenosti. Tento typ cestovního ruchu byl rozšířen hlavně v bývalém Československu, kdy nebylo možné cestovat do zahraničí a existovalo množství chatařů a zahrádkářů.

Další formou cestovního ruchu je kulturní cestovní ruch. Má významné postavení z hlediska úrovně vzdělání člověka. Nabídka tohoto typu cestovního ruchu je orientována především na místa, která jsou atraktivní z hlediska jejich historie, ať už jde o architekturu, muzea, galerie a také místa zajímavá svou přírodou jako například jeskyně, vodopády, pouště.

Agroturistika nebo venkovský cestovní ruch je formou rekreace, při které se využívají přednosti venkova. Zde podnikatelský subjekt poskytuje kromě běžných služeb, jakými jsou stravování, ubytování i doplňkové služby, typické pro život na venkově. Je jím například chov koní a jízda na koni, chov ovcí, skotu, péče o statek, zpracování surovin, dojení mléka, rybaření, řemeslná výroba a mnohé další. Výhodami tohoto cestovního ruchu je kromě rozvoje venkova, i udržování místních kulturních tradic a zvyklostí, v

přiblížení a sblížení venkovského obyvatelstva a jeho života s městským obyvatelstvem, jakož i udržování zdravého prostředí a pořádku.

Sportovně-turistický cestovní ruch je forma cestovního ruchu, při které je základní produkt značně obohacen o sportovní služby, a tyto se stávají hlavním lákadlem pro návštěvníka. Tímto sportovním vyžitím je například lyžování, splavování řek, horolezectví, cykloturistika, turistika ale i pasivní účast návštěvníka na sportovním vyžití. Předpokladem pro správné fungování tohoto typu cestovního ruchu je vybudování a neustálá údržba, jakož i inovace potřebných součástí, jakými jsou vleky, čluny, kola, případně tribuna a rozvoj doplňkových služeb, jako například sportovní instruktoři, školy daných sportů, vybudovaná infrastruktura.

Kongresový cestovní ruch je formou cestovního ruchu, která plní funkci poznání a získávání informací. Právě tento typ cestovního ruchu je nejčastěji využíván během pracovní činnosti člověka, a tedy většinou nebývá formou dobrovolného využití volného času. Předpokladem pro existenci kongresového cestovního ruchu je vytvoření prostoru pro pořádání výstav, veletrhů, konferencí.

Mezi další formy cestovního ruchu patří religiózní cestovní ruch, který se uskutečňuje především na tradičních poutních místech; zážitkový cestovní ruch, který vyhledávají lidé toužící po adrenalinu; cestovní ruch, kde jde o pořádání zájezdů za účelem návštěvy nákupního centra nebo trhu; lovecký cestovní ruch, který vyžaduje poskytování specifických služeb v oblasti lovu, jakými jsou vyřízení potřebných povolení, zorganizování lovu, ošetření a podobně.

3.3 Činitele ovlivňující cestovní ruch

Jedná se o činitele, jejichž kombinací se vytváří charakter území a stanovuje se jeho potenciál pro realizaci cestovního ruchu. Dělení těchto činitelů uvádí například Ryglová a kol. (2011) nebo Hamarnehová (2008). Rozlišují se činitelé lokalizační, realizační a selektivní.

Lokalizační činitele

Lokalizační činitelé především produkují možnosti pro lokalizaci cestovního ruchu ve vztahu k nabídce daného území. Právě tyto podmínky mají výrazné postavení při konkrétní realizaci cestovního ruchu bez ohledu na to, jestli se jedná o přírodní nebo společenské jevy. Přírodní činitele jsou relativně stálé, přičemž nejvýznamnější oblasti

cestovního ruchu vznikly na místech, kde se vyskytují příznivé účinky vícero přírodních činitelů ve spojení se selektivními a realizačními faktory. Jedním z nejvýraznějších přírodních činitelů jsou klimatické podmínky, čím více jsou pozitivní jednotlivé složky (teplota, množství srážek, délka slunečního svitu, vlhkost vzduchu), tím výraznějším způsobem vylepšují realizaci cestovního ruchu na daném místě.

Geografická šířka je dalším důležitým činitelem, největší množství aktivit cestovního ruchu je umístěno ve dvou podnebných pásmech - mírném a subtropickém. V neposlední řadě je potřebné zmínit i vodstvo jako povrchové – moře, umělé vodní nádrže, řeky, tak i podpovrchové – gejzíry a lázeňství, které svou atraktivností přitahuje obrovské množství účastníků cestovního ruchu.

V závěru přichází hodnocení působení povrchu jako přírodního činitele včetně rostlinstva a živočišstva, které přitahují hlavně vyznavače letní a zimní turistiky, speleologů, či návštěvníků různých přírodních parků a zoologických zahrad. Činitele společenské nebo kulturně-historické uspokojují především poptávku po poznání a zábavě. Atraktivnost takovýchto míst může být ještě zvýšena jejich vlastní lokalizací v přitažlivých oblastech z hlediska přírodních poměrů.

Taktéž jsou tvořené různými druhy památek a atrakcí. Jako první lze zmínit kulturně-historické památky, které mají největší význam z hlediska migrace obyvatelstva a patří jim specifické místo z hlediska motivace cestovního ruchu. Jejich nejnavštěvovanějšími formami jsou architektonické památky, ke kterým patří i stavitelské umělecko-historické památky (mlýny, mosty, tunely, vinné sklepy, městské historické celky, hrady, zámky), národně-historické památky úzce spojené s historií národa a země (památníky, pomníky, památné budovy) a lidová architektura, které reprezentují různé obytné domy, skanzeny, sakrální stavby, hospodářské stavby, muzea v přírodě atp.

Realizační činitele

Tyto činitele umožňují konkrétní realizaci cestovního ruchu a představují maximum pro využití možností lokalizačních podmínek. Do této skupiny činitelů zařadíme zejména komunikační činitele, mezi které patří hlavně doprava a komunikační technologie, které zvyšují dostupnost oblastí a následně zvyšují styk mezi městem účastníka a navštěvovaným územím.

Právě doprava výrazně přispěla k masovému rozmachu cestovního ruchu a stala se vedoucím odvětvím přepravy. Z pohledu domácího a víkendového cestovního ruchu připadá největší část na automobilovou dopravu, při přepravě na větší vzdálenosti převládá doprava železniční, která se modernizuje hlavně pro upoutání turistů a zvýšení cestovního komfortu z pohledu doby cesty na minimum. Vodní doprava nemá z pohledu cestovního ruchu až tak významnou roli, výjimkou jsou výletní, rekreační a okružní jízdy realizované jednak na moři a jednak ve vnitrozemí na jezerech a řekách.

V posledních letech stále více oblíbeným způsobem dopravy jsou pěší pochody včetně cyklistických a lyžařských a doprava vertikální, která značně zpřístupnila vysokohorské oblasti, čímž umožnila rozvoj zimních sportů a rekreace.

Další skupinou realizačních činitelů jsou činitele materiálně-technické. Tyto se dělí na využívané a vlastní, přičemž využívané jsou tvořeny zařízeními sloužícími místnímu obyvatelstvu, ale zároveň i účastníkům cestovního ruchu (divadla, kina, obchody, bankovní ústavy, zdravotnické zařízení atp.). Vlastní materiálně-technické činitele pak tvoří zařízení sloužící výhradně účastníkům cestovního ruchu (cestovní kanceláře, informační centra, průvodcovské agentury).

Z hlediska účelu, kterému zařízení slouží, vyčleňujeme funkční dělení materiálně-technické základny dále na:

- Základní zařízení poskytují základní služby pro návštěvníky, jako jsou dopravní prostředky, ubytovací zařízení, které v sobě zahrnují zařízení cestovního ruchu (hotely, motely, penziony, kempy aj.), zařízení vázaného cestovního ruchu (podnikové, klubové, nebo odborářské rekreační zařízení s omezeným přístupem) a objekty individuální rekreace (chaty, chalupy); poslední jsou stravovací zařízení (restaurace, stánky rychlého občerstvení).
- Doplňková zařízení doplňují základní zařízení, se kterými vytváří komplex služeb, které odpovídají poptávce (Hamarnehová, 2008).

Selektivní činitele

Tato skupina činitelů stimuluje vznik cestovního ruchu prostřednictvím nabídky. Zároveň vyjadřují způsobilost daného území podílet se na cestovním ruchu aktivně i pasivně, přičemž umožňuje výběr těch obyvatel, nebo oblastí, které mají lepší předpoklady pro účast na cestovním ruchu. Dále se dělí na objektivní a subjektivní,

příčemž objektivně se dělí na politické (vnitropolitická situace států a charakter politického zřízení), demografické (zaměstnanost, vzdělanostní úroveň obyvatelstva, věkové a pohlavní složení obyvatelstva), ekonomické (dosažená životní úroveň obyvatelstva, růst ekonomické aktivity, disponibilita volného času), urbanizační (městské obyvatelstvo je aktivnější v cestovním ruchu) a ekologické (zvýšení využívání zdrojů surovin a energií, znečištění, zatížení infrastruktury) činitele.

V rámci subjektivních faktorů pozorujeme například různé psychologické pohnutky (profese, rodinné poměry, znalost jazyků, kulturní úroveň, zkušenosti s cestováním, charakterové vlastnosti daného národa, ale například i propagace a publicita, které mohou v relativně krátké době zvýšit příliv návštěvníků), (Hamarnéová, 2008).

3.4 Vývoj cestovního ruchu

Díky působení výše uvedených činitelů dochází k dlouhodobé proměně charakteristických znaků cestovního ruchu. V současné době je již cestovní ruch vnímán převážně jako volnočasová aktivita, ale jeho počátky sahají daleko do minulosti. V dřívějších dobách se cestovalo převážně z důvodů obchodních, vojenských a poznávacích. Vývoj cestovního ruchu můžeme rozdělit do 4 etap:

- a) Prvopočátky – 480 př. n. l. – 16. stol.,
- b) Začátky moderního cestovního ruchu – 17. stol. – 19. stol.,
- c) Novodobý cestovní ruch – po 1. světové válce – do roku 1948 a období 1949 – 1989,
- d) Současné období – po roce 1990.

Za první cestovatele jsou označováni Řekové, Egyptané a Římané. V období středověku je cestovní ruch spojován většinou se šlechtici. Od 13. století byly důvody cest převážně obchodní, objevitelské a kolonizační a již se cestovalo do zámoří. Rozmach zámořských objevů nastal o dvě století později (Ryglová, Burian, Vajčnerová, 2011).

Podle názorů většiny autorů se zrodil moderní cestovní ruch v 17. a 18. stol., díky právu volného pohybu po cizích územích pro šlechtice a kupce. Na konci 17. stol. měla na cestování vliv průmyslová revoluce. Vystala zde potřeba nových pracovníků, která vyvolala tlaky na zrušení omezení volnosti a pohybu. Politické a sociální změny po zrušení nevolnictví byly také důležitým momentem. První organizovaný cestovní ruch

je přisuzován Thomasu Cookovi, jenž založil první cestovní kancelář a jako první zorganizoval výlet vlakem po anglickém venkově. Cestovní ruch v polovině 19. stol. byl určen především nejbohatším členům společnosti (šlechta, církve, buržoazie) a rozvinulo se převážně lázeňství a cesty za poznáním. Pro rozvoj cestovního ruchu měla velký význam železniční doprava. Od druhé poloviny 19. stol. se začala rozvíjet horská a pěší turistika a také se začala rozvíjet silniční doprava. Na cestovním ruchu se podíleli už i zaměstnanci s nejvyšší úrovní.

Novodobý cestovní ruch můžeme pozorovat mezi dvěma světovými válkami a v období po druhé světové válce. Na novodobý cestovní ruch měla vliv i světová hospodářská krize. Silný rozvoj byl dosažen u silniční a letecké dopravy. Díky tomuto rozvoji se v cestovním ruchu začíná objevovat dovolená u moře a dovolená na venkově (Ryglová, 2011).

3.4.1 Cestovní ruch ve světě

Mezinárodní cestovní ruch v sobě zahrnuje aktivní a pasivní zahraniční cestovní ruch a cestovní ruch světa. Světový cestovní ruch je souhrn aktivního a pasivního cestovního ruchu všech států světa, čímž cestovní ruch představuje souhrn domácího a zahraničního cestovního ruchu všech zemí světa. Podle Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) se domácí cestovní ruch podílí na cestovním ruchu světa asi 80% a zahraniční jen 20% (UNWTO, 2017).

Světový cestovní ruch se kvantitativně udává především počtem příjezdů a objemem příjmů v mezinárodním cestovním ruchu. Statistiky jsou sledovány a vytvářeny Světovou organizací cestovního ruchu (UNWTO). V roce 2012 byla překročena hranice jedné miliardy příjezdů turistů, v tento moment se jednalo o absolutně největší výkon v historii cestovního ruchu v mezinárodních příjezdech. Cestovní ruch se stal pomyslně takzvaným globálním odvětvím, z tohoto důvodu použijí rok 2012 jako milník pro vyjádření základních statistik.

Tradiční destinací a nejvíce příjmů z mezinárodního cestovního ruchu dlouhodobě získávají Spojené státy americké, ovšem nejnavštěvovanější zemí světa je Francie. Po Spojených státech amerických z pohledů příjmů mají pozitivní saldo Španělsko a Francie. Neméně důležitou roli v mezinárodním cestovním ruchu vykazuje Čína, kde ekonomické zisky rostou rok od roku, například v roce 2012 činily 50 mld. dolarů (UNWTO, 2017).

3.4.2 Cestovní ruch v Evropské unii

Ve statistikách z pohledu celosvětových příjmů je dominantní postavení Evropy. V dlouhodobém horizontu měla Evropa podobné výsledky podílů celosvětových příjmů z poloviny 20. století jako v roce 2012, tedy téměř 43%. Asie a Pacifik dosáhli 30%, USA 20%, Střední východ 4% a Afrika 3%. V polovině 70. let činil tento tržní podíl 64%, ale od té doby podíl na globálních ziscích klesal. V hodnocení mezinárodních příjezdů klesl podíl Evropy na celosvětových příjezdech ze 74% na současných 51%. Z toho vyplývá, že v průběhu 21. století bude Evropa méně konkurenceschopná (Vystoupil a kol., 2006 a UNWTO, 2017).

V současné době však Evropa zůstává územím, kde je soustředěn největší podíl výkonů cestovního ruchu, přičemž nejvíce turistů se koncentruje v oblasti Jižní Evropy. Až 90% turistů pochází přímo z Evropy. Nejvíce jsou zastoupeni turisté z Německa, Velké Británie, Francie, Nizozemí a Itálie (Vystoupil a kol., 2006).

3.5 Cestovní ruch v České republice

Vzhledem k tématu práce je věnována samostatná podkapitola cestovnímu ruchu v České republice, jelikož národní tendence se nejvíce přibližují a ovlivňují tendence vývoje cestovního ruchu na řešeném území. Obecně lze říct, že v současné době není potenciál cestovního ruchu v České republice zcela využíván. Díky své poloze a přírodním podmínkám zde můžeme najít široké spektrum různorodých aktivit spojených s cestovním ruchem. Mezi stěžejní oblasti cestovního ruchu patří tradiční lázeňství, atraktivita spojené s rozmanitostí kulturních památek a přírodního bohatství území. Značný rozvoj však zaznamenávají také specifické druhy cestovního ruchu, jako je například cykloturistika nebo vinařská turistika (Koncepce státní politiky cestovního ruchu, 2013).

Na to aby účinky cestovního ruchu byly pro danou zemi, region příznivé je třeba vývoj v této oblasti opatrně a důsledně řídit. Toto řízení v České republice probíhá jak na úrovni státní správy, tak místní samosprávy, jakož i na úrovni místních a regionálních sdružení cestovního ruchu. V případě řídit této oblasti a její nekontrolovatelného rozvoje by mohla nastat nechtěná výstavba různých zařízení, rozpad určitých oblastí průmyslu, k poškozování přírody a krajiny, k sociálnímu napětí mezi domácím obyvatelstvem, mohlo by dojít ke kriminalitě, devastaci architektury, narušení zvláštnosti domácí kultury, jak i růstu cenové hladiny pro původní obyvatelstvo. V

případě, že je oblast cestovního ruchu v dané lokalitě správně řízena, může to znamenat pro ni pozitivní rozvoj na straně ekonomické i neekonomické (Malachovský, 2002).

3.5.1 Politika cestovního ruchu v České republice

Základním dokumentem v oblasti podpory cestovního ruchu v České republice je Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2014-2020. Tento dokument vymezuje cíle cestovního ruchu, a kroky vedoucí k naplnění těchto cílů. Dále obsahuje informace o rozvojových programech, ochraně spotřebitele, podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, a také dokumenty koncepčního charakteru a základní právní normy a statistiky. Hlavním cílem koncepce je harmonizace činnosti v oblasti cestovního ruchu s programovým obdobím Evropské unie a podpora strategie pro rozvoj udržitelného cestovního ruchu. Koncepce dále vymezuje následující priority v oblasti cestovního ruchu:

- Zlepšení rozsahu a kvality nabídky v cestovním ruchu
- Kvalitnější management cestovního ruchu
- Podpora propagace destinací
- Politika cestovního ruchu a ekonomický rozvoj.

Mezi opatření pro dosažení výše stanovených cílů v oblasti cestovního ruchu patří:

- Postupné zvýšení příjmů státního rozpočtu a obecních rozpočtů
- Nárůst devizových příjmů z cestovního ruchu
- Zlepšení infrastruktury pro cestovní ruch
- Ohled na rozvoj podnikání malého a středního rozsahu, a to zejména v zaostalých regionech (Koncepce státní politiky cestovního ruchu, 2013).

Metodickou činnost a koordinaci v oblasti cestovního ruchu v České republice zajišťuje Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky. Toto ministerství rovněž zřizuje a provozuje Českou centrálu cestovního ruchu- CzechTourism, která má za úkol koordinovat propagaci v oblasti domácího i zahraničního cestovního ruchu s podnikatelským prostředím (Ústav územního rozvoje, 2011).

Programové dokumenty vytvořené na národní úrovni jsou východiskem pro dokumenty na úrovni krajů, měst a obcí, ale i různých sdružení obcí, například euroregionů, mikroregionů nebo místních akčních skupin, které působí na území republiky.

Stěžejním účelem legislativy v oblasti cestovního ruchu je vytvoření vyhovujícího rámce pro podporu rozvoje. Zahrnuje kompetence státní správy a samosprávy, jakož i ochranu spotřebitelů a podmínky podnikání v cestovním ruchu (Vaško, 2002).

3.5.2 Historický vývoj

V době před první světovou válkou stát nezasahoval do sfér cestovního ruchu a lidé mohli cestovat, aniž by byli administrativně omezeni ze stran států. Největší rozvoj můžeme datovat k roku 1937, v období hospodářské konjunktury. V této době navštívilo Československou republiku zhruba půl milionů turistů a průměrně zde pobývali 8 dnů. Po druhé světové válce v období 1948-1989 působily na cestovní ruch hospodářsko-politické poměry. Kvůli nepřijetí Marshallova plánu a začátku studené války se cestovní ruch rozvíjel odlišně jak v západním tak východním bloku. U socialistických států byl cestovní ruch potlačen.

Základní nabídka cestovního ruchu spočívala v domácím cestovním ruchu. Pokud lidé chtěli vycestovat za hranice státu, měli možnost vyjet pouze do socialistických zemí. K výjezdu do nesocialistických států byl nutný devizový příslib, jenž vydávala banka a výjezdní doložka, kterou musela vydat policie. Fungovalo jen několik cestovních kanceláří (Čedok, CKM, Autoturist), které nestíhaly pokrýt domácí poptávku po zájezdech do zahraničí. Pokud již lidé za hranice vycestovali, tak pouze krátkodobě. V této době se vyskytovala velká část tzv. vázaného cestovního ruchu (závodní rekreace, rekreace ROH).

Vývoj cestování od roku 1989, který je označován za poslední etapu rozvoje cestovního ruchu zaznamenává silný rozvoj dopravy. U delších vzdáleností dominuje letecká doprava, u kratších vzdáleností je to doprava silniční. V tomto období se významně zlepšily podmínky pro cestování hlavně díky zrušení vízové povinnosti a také kvůli bezdevizovému styku s velkou částí turistických destinací. Vyjmutím hotelů ze systému Čedok a vznikem nezávislých hotelových organizací byly zformovány základní předpoklady pro konkurenční prostředí (i v oblastech příjezdového cestovního ruchu). Od roku 1997 byl typický vznik velkého počtu cestovních kanceláří, rychlá transformace podniků cestovního ruchu a jejich privatizace. Trh se pomalu stával nasyceným a nabídka cestovních kanceláří začala převyšovat poptávku. Česká republika se v tomto období stala převážně příjezdovou destinací cestovního ruchu (Ryglová, 2011).

V současné době dochází v České republice k růstu nabídky i poptávky v cestovním ruchu. Zvyšuje se počet účastníků cestovního ruchu, a to jak domácích, tak i zahraničních. Rovněž dochází ke značným kvalitativním změnám v cestovním ruchu, jako je zvyšování kvality ubytovacích a doplňkových zařízení, ale také k rozšiřování nabídky o nové typy cestovního ruchu. Nárůst poptávky v posledních letech se projevuje například v oblasti agroturistiky, vinařské turistiky a cykloturistiky (Koncepte státní politiky cestovního ruchu, 2013)

3.6 Vliv cestovního ruchu na území

S rostoucím významem cestovního ruchu v současné hospodářské struktuře země se zvyšuje také spektrum a míra dopadů, které má cestovní ruch na území státu i jednotlivé obce. Tyto dopady mohou být jak negativní, tak i pozitivní, přičemž v některých případech může být velmi obtížné jasně definovat, zda se jedná o přínos nebo spíše újmu. Hodnocení dopadů závisí na zvolených kritériích, podle kterých změny posuzujeme, ale také na konkrétním území, aspektu či aktérovi, vůči kterému daný vliv zkoumáme. Důležité je také hodnocení dopadů z hlediska času, jelikož některé změny jsou pozorovatelné již v krátkodobém horizontu, jiné se mohou projevit až později. Rovněž je potřeba uvažovat, že některé zásadní negativní vlivy mohou být nevratné.

Dle toho, na jaké konkrétní hmotné či nehmotné aspekty území cestovní ruch působí, lze dopady rozdělit na ekonomické, environmentální a sociokulturní. Podle Balážové, Papcunové a Jarábkové (2007) pod ekonomické, a tedy kvantifikovatelné účinky, můžeme zařadit: příjmy z cestovního ruchu v podobě daní, snižování nezaměstnanosti vytvářením pracovních příležitostí, zvyšování příjmů místního obyvatelstva, čímž se zvyšuje jejich koupěschopnost a stimuluje se poptávka po zboží a službách, rozvoj podnikatelských aktivit v návazných činnostech převážně v oblasti služeb, příliv investic a kapitálu či rozvoj technické a sociální infrastruktury. Pod neekonomické a tedy nekvantifikovatelné účinky jsou pak nejčastěji uváděny vlivy na místní obyvatele, ale také změny typických přírodních a kulturních složek území vlivem přizpůsobování se potřebám turismu.

3.6.1 Ekonomické dopady

Ekonomické proměnné jsou nejčastěji uváděny indikátory vlivů cestovního ruchu, a také se stále užívají jako hlavní nástroje pro porovnávání jednotlivých dopadů cestovního ruchu. Jedná se zejména o podíl cestovního ruchu na HDP, počet

zaměstnaných a pracovních míst nebo hodnotu investic do cestovního ruchu. V roce 2016 se cestovní ruch podílel na světovém HDP již 3,1% a každé 10 pracovní místo na světě je spojeno s cestovním ruchem. Až 86% dotazovaných v rámci celosvětového výzkumu pro Světový cestovatelský a turistický koncil uvedlo, že vnímá ekonomické dopady cestovního ruchu zcela pozitivně pro rozvoj území (World Travel and Tourism Council, 2016).

Z hlediska ekonomických dopadů v České republice, dle statistik Ministerstva pro místní rozvoj, dlouhodobě převažují pozitivní vlivy, jelikož platební bilance vykazuje kladné hodnoty. Ovšem postupně dochází k narůstání výdajů na cestovní ruch, které v roce 2011 činily 84,4 mld. Kč a v roce 2016 již 120,2 mld. Kč. Tyto výdaje navíc rostou i trvale v meziročním srovnání.

V poměru k růstu výdajů naopak dochází k celkem nízkému růstu příjmů z cestovního ruchu, jejichž srovnání mezi jednotlivými léty navíc nevykazuje vždy zvýšení oproti předešlému roku, velikost příjmů z cestovního ruchu tedy značně kolísá. Celkové příjmy České republiky z cestovního ruchu v roce 2011 činily 143,3 mld. Kč a v roce 2016 to bylo 154,2 mld. Kč. Díky tomuto vývoji je sice saldo cestovního ruchu v České republice stále kladné, avšak hodnota salda se postupně snižuje a v roce 2016 bylo saldo platební bilance 34 mld. Kč (Platební bilance ČNB, 2017).

Tyto příjmy z cestovního ruchu pak umožňují růst státního rozpočtu a obecních rozpočtů, jelikož přítomnost většího počtu subjektů cestovního ruchu je pro obce výhodná také z hlediska daní, kdy část příjmů z cestovního ruchu zůstává přímo v obecním rozpočtu a část je zpětně přerozdělena ze státního rozpočtu.

Dle Strategie rozvoje Jihomoravského kraje přináší cestovní ruch obcím dále výhody spojené s možnostmi čerpání finančních prostředků z evropských, národních a krajských zdrojů. Turisticky atraktivní oblasti jsou také oblíbeným cílem investorů, kteří přináší různé formy kapitálu a mohou napomáhat rozvoji území. Cestovní ruch rovněž významně ovlivňuje počet pracovních míst a strukturu zaměstnanosti na daném území. Vzhledem k všeobecnému trendu růstu počtu pracovních míst ve službách, roste také podíl pracovních míst v rámci činností, které přímo či nepřímo souvisí s realizací cestovního ruchu.

Nejvýraznější nárůst zaznamenávají území v tradičních turistických centrech, ke kterým patří i oblast jižní Moravy, kde dlouhodobě dochází ke snižování podílů zaměstnanosti v zemědělství a růstu podílů služeb. Nevýhodou těchto typů pracovních míst jsou však poměrně vysoké sezónní výkyvy. V posledních letech se zaměstnanost související s cestovním ruchem pohybuje kolem 5% z celkové zaměstnanosti. Toto číslo je obdobné na celorepublikové úrovni i v rámci Jihomoravského kraje (Program rozvoje cestovního ruchu Jihomoravského kraje, 2013).

3.6.2 Environmentální a sociokulturní dopady

Dynamický rozvoj cestovního ruchu s sebou nese vyjma pozitivních dopadů i množství negativních a nežádoucích vlivů v podobě devastace kulturních a přírodních památek, nadměrnému znečištění přírodního prostředí a neúměrné rozšiřování zastavěných ploch na úkor přírody. Tyto dopady nejsou z globálního hlediska tak zřetelné jako v případě zemědělství, průmyslu, nebo dopravy, avšak specifikum cestovního ruchu je právě jeho koncentrace na takové místa, kde je životní prostředí obzvláště citlivé na nešetrné zásahy člověka. Proto může mít cestovní ruch na lokální úrovni někdy až katastrofální důsledky.

Mezi nejzásadnější negativní dopady cestovního ruchu na území patří růst znečištění a produkce odpadů, všeobecné přetěžování přírodních zdrojů a často nevratné poškozování místních ekosystémů (Sunlu, 2003).

Právě na předcházení takovýmto situacím formulovala Evropská unie dlouhodobou strategii nejen environmentálního, ale i ekonomického a sociálního trvale udržitelného rozvoje s cílem zlepšení kvality života současných a budoucích pokolení Evropské unie. Na tuto strategii navazují dílčí národní strategie a plány obcí.

Environmentální složka tohoto udržitelného rozvoje úzce souvisí s charakterem a s kvalitou přírodní a kulturní krajiny a množstvím přirozených přírodních a kulturních atraktivit jako jednoho ze základních atributů v modelu konkurenceschopnosti regionu z pohledu cestovního ruchu. Vaško (2002) poukazuje na nebezpečí masového turismu, s kterým je úzce spojené nepřiměřené rozšiřování přepravní a ubytovací kapacity a při sezónní koncentraci návštěvníků ohrožování místní přírodní a socio-ekonomické rovnováhy. Současně však nabízí i možné řešení ve formě opatření na zabránění takovýmto nerovnovázným přírodním a kulturním stavům v podobě rozdělení destinací

v rámci jedné oblasti z téměř přetížených na do této doby málo využívaných, ale významných z hlediska přírodních a kulturních hodnot.

Evropský parlament se mimo jiné shodl na tom, že v regionech s výraznou sezóností cestovního ruchu a slabou mimo sezónní aktivitou je nutné rozvíjet integrované produkty cestovního ruchu trvale udržitelné povahy jako například wellness, lázeňský turismus, ekoturismus, sociální turismus, nebo vědecký turismus, které napomáhají vyrovnat nepoměr návštěvnosti mezi jednotlivými časovými obdobími. Na podporu trvale udržitelného hospodaření se v přírodně bohatých lokalitách vytvořila Evropská unie právní rámec na ochranu a udržování evropských lokalit volné přírody a biotopů, čímž podpořila vznik souvislé sítě chráněných území jako i památkové zóny pro regiony, ve kterých se nacházejí (European Parliament, 2002).

Za účelem vymezení chráněného území (národního parku, chráněné krajinné oblasti a oblasti významného kulturního dědictví) na lokality s určitým stupněm ochrany a tím i rozdílným právním režimem omezení a zákazů, se v rámci manažerských plánů přijímá tzv. zonace, která určuje jaká funkce a v jakém rozsahu je na daném místě akceptovatelná. Tímto krokem se eliminují konflikty ochrany přírody se zájmy různých podnikatelských subjektů, čímž se zabraňuje vzniku masového nekontrolovatelného rozvoje cestovního ruchu. Podobně důsledné kontrolování zásahů do přírody platí i v případech budování nových ubytovacích komplexů, které jsou vítané i z důvodu odstraňování regionálních rozdílů a podpory cestovního ruchu na daném území. Výstavba takovýchto komplexů spolu s navazující infrastrukturou se projevuje na základě jejich budoucích zásahů a dopadů do krajiny formou environmentálních studií, vlivů zástavby na životní prostředí (EIA, SEA).

Zároveň každá takováto investice musí být v souladu s územní strategií vyššího územního celku promítnutou v územním plánu, který předepisuje formu zástavby a její vhodnost pro dané území. Dalším významným krokem v zachování přírody je integrovaný management povodí a pohoří jako komplexní péče o území, která v sobě zahrnuje snižování rizik, respektování, ochranu a zkrášlení přírodních a kulturních území. Takovýto cíl obsahuje i jeden ze základních mezinárodních dokumentů uzavřený pod záštitou Rady Evropy, Evropská úmluva o krajinně, která je v platnosti od roku 2004, jejíž hlavním cílem je sledovat všechny zájmy ochrany na území a tedy ochranu

přírody, kulturních hodnot a památkového fondu, a to i proti negativním vlivům turismu (European Landscape Convention, 2004).

Všechny dokumenty na národní i mezinárodní úrovni na ochranu přírodního prostředí slouží k zamezování vzniku negativních dopadů na životní prostředí, ale i na podporu pozitivních vlivů cestovního ruchu, mezi které patří například růst příjmů na ochranu životního prostředí, možnost zkvalitnění managementu a plánování a osvěta turistů i místních obyvatel o významu a ochraně přírodního prostředí (Sunlu, 2003).

Kromě přírodního prostředí se, dle Goeldnera a kol., růst cestovního ruchu projevuje také změnami v kulturním prostředí daného území. Tyto dopady lze definovat jako přímý či nepřímý vliv na rezidenty, vyplývající z kontaktu s účastníky cestovního ruchu. Tyto dopady lze kvantifikovat nejobtížněji, jelikož často nemusí být zcela jasné, a změna se může projevit až v dlouhodobém horizontu.

V současné době se můžeme často setkat s takzvanou kodifikací území, kdy dochází k přizpůsobování území potřebám cestovního ruchu. S tímto jevem souvisí také standardizace území dle zvyklostí a očekávání turistů. Důsledkem je pak přeměna a rozpad tradičního kulturního charakteru území. V důsledku těchto změn může docházet ke konfliktům mezi rezidenty a návštěvníky, kdy s růstem cestovního ruchu dochází k omezování běžného života obyvatel území (Goeldner a kol., 2014).

Goeldner a kol. (2014) uvádí také pozitivní přínosy na sociální a kulturní charakter území. Díky rozvoji turismu může naopak dojít k oživení tradic, rozvoji upadajících řemesel, ale i k posílení vazeb residentů k území, kde žijí. Kontakt turisty pak může také přispívat k vytváření mezikulturních vazeb, vzdělávání místních obyvatel a podobně.

4 Stav řešeného území - obec Šatov

Městys Šatov se nachází v Jihomoravském kraji v okrese Znojmo. Jeho katastrální území zabírá 1344 ha a leží 6 km jižně od okresního města Znojmo. Počet obyvatel k roku 2016 byl 1108. Šatov se rozkládá podél státní hranice s Rakouskou republikou v oblasti Dolních Rakous (Niederösterreich), s největším vinařským regionem Rakouska Weinviertel, kde sousedí s územím Retzer Land. Západním směrem od obce Šatov se ve vzdálenosti 1 km nachází území Národního parku Podyjí- Thayatal. Obě zmiňovaná sousední území sehrávají významnou úlohu při vývoji cestovního ruchu samotné obce Šatov (Krejčí, 1990).

Nákupní turistiku let minulých v souvislosti s nejčastěji pěstovanými okurkami, meruňkami a třešněmi postupně nahrazuje turistika vinařská, která se v Šatově provozuje již od nepaměti. Dle autora místopisné historie Šatova Ludwiga Wiedera převládá mínění, že počátek šatovského vinohradnictví a vinařství souvisí se založením premonstrátského kláštera v Louce (r. 1200) a povinností odvodů, darů vinných desátek. K rozvoji vinohradnictví přispívá mírné suché klima s nepříliš častými zimními či jarními mrazy. Největší pohromou byl pro šatovské vinaře rok 1890, kdy došlo postupně k úplné likvidaci vinic objevením se révokazu.

K obnově vinic došlo až po 1. světové válce, kdy byl také v roce 1926 vybudován vinný sklep a obchodní závod s vínem Mössmer a po 2. světové válce Moravské vinařské závody, nyní Znovín Znojmo, a.s. a sklepní hospodářství Rücker Znovín Znojmo a.s (Kutil, 2009).

Šatov je proslulý svými známými viničními tratěmi, jejich rozloha je 82 ha a řadí se k významným místům Znojenské vinařské podoblasti (Vyhláška 254/2010 Sb, 2017). Mezi nejnavštěvovanější místa v blízkosti obce Šatov patří nepochybně vinice Šobes, která je považována za jednu z nejstarších a nejlepších vinic v rámci Evropy. Na vinici dokonce sídlí i firemní stánek jednoho z největších producentů vín ČR – Znovín Znojmo. Znovín Znojmo a.s. obhospodařuje v katastru obce Šatov po odkoupení vinic od Zemědělského družstva Šatov celkem 51 ha vinic. Svým výrobním program a sortimentem nabízených vín, turistickým putováním za vínem po šatovských viničních tratích a sklepích bohatě přispívá k rozvoji místního cestovního ruchu. Taktéž vinařský spolek místních vinařů, sdružující místní střední a malé pěstitele a výrobce vína zaujímá

návštěvníky Šatova svými otevřenými sklepy, výstavou vín a dalšími doprovodnými akcemi typu veřejných ochutnávek a podobně. (Znovín Znojmo, 2017).

Důležitým faktorem v místním rozvoji i v rozvoji cestovního ruchu byl rok 1872, kdy byla otevřena železniční trať Znojmo – Šatov - Retz. Komplikací pro rozvoj cestovního ruchu byla v době před rokem 1989 ochrana státních hranic, tzv. železná opona. Přítomnost příslušníků pohraniční stráže a důsledné kontroly přijíždějících osob v Šatově a blízkém okolí rozvoji cestovního ruchu neprospívaly. Rozmach zdejšího cestovního ruchu však nastal po roce 1989 zpřístupněním Národního parku Podyjí pro širokou veřejnost. Správa Národního parku vybuodovala a obnovila početné množství historických, technických i přírodně krajinářských staveb, jež slouží turistické veřejnosti – mosty, lávky, přístřešky a vyhlídky. Opravou cesty přes Šobes byly navíc propojeny turistické stezky na pravém a levém břehu řeky Dyje (Správa národního parku Podyjí, 2017).

Současný stav registrovaných hromadných ubytovacích zařízení k roku 2015 v Šatově je 6 s celkovou kapacitou 150 lůžek. Cestovní ruch má pro obec Šatov velký význam a této situace využívají místní penziony – Riva, Bohemia, U Fandy, Pod lipami, Polák, Kemp SK Tatraň Šatov a taktéž vinařství – Znovín Znojmo a.s., Poppovi, Polák, Frlausovi, Mádl, Halkoci, Braunovi, Soška, Plocr, Rejta, Koch, Sklepní labyrint Šušlák, Ženčúch, Artim, Svoboda aj. organizovaní ve Spolku místních vinařů. S postupným rozvojem cestovního ruchu byly soukromě dobudovány kapacity veřejného stravování – Pohostinství U Fandy, Moravský sklípek, Restaurace U Waldů, Pohostinství Na hřišti. V Šatově se nachází celkem 239 ekonomických subjektů (ČSÚ, 2017).

5 Metodika zpracování dat

Před psaním samotné práce bylo důležité nastudovat doporučenou a relevantní literaturu, která napomohla k naplnění daných cílů práce. Z doporučené literatury bylo použito především knih od Kateřiny Ryglové a kolektivu, kde se zaměřují hlavně na pochopení vztahů mezi organizacemi a řízením služeb v cestovním ruchu, a také se snaží poskytnout co nejsrozumitelněji základy pro poznání významu, vztahů a souvislostí cestovního ruchu z denní praxe.

Další významnou literaturou byl sborník příspěvků z mezinárodní konference o Konkurenceschopnosti v cestovním ruchu, gastronomii a hotelnictví, která se zabývá aktuálními problémy týkající se cestovního ruchu. Ze zahraniční literatury byly použity zdroje především z internetových stránek World Travel and Tourism Council, UNWTO - World Tourism Organization a to především k dohledání statistik vztahujícím se k cestovnímu ruchu ve světě a v Evropské unii. Nejdůležitějším zdrojem považovaným za zahraniční literaturu přímo o Šatově byla kniha Markt Sattau napsána Wiederm Ludwigem roku 1925, ve které píše autor, šatovský rodák, jako v kronice o veškerém dění v obci. Tato kniha napomohla především k popisu zájmového území.

Současné informace o obci byly získány především z místního obecního úřadu z místních kronik a z Českého statistického úřadu. K popisu vlivů a dopadů cestovního ruchu byla použita především literatura od Ch. R.Goeldnera a J. R. Breneta Richie, Cestovní ruch, principy, příklady a trendy a opět k současným statistikám byl použit Český statistický úřad a Regionální informační servis.

Pro přehlednou analýzu konkrétních dopadů cestovního ruchu na řešené území je použita metoda SWOT analýzy. Tato metoda situační analýzy slouží k zhodnocení silných a slabých stránek vnitřního prostředí a k určení hrozeb a příležitostí vnějšího prostředí. Silné stránky můžeme definovat jako přednosti a výhody projektu, slabé stránky představují slabiny, nedostatky a ohrožení. Příležitosti znamenají možnosti a potenciál, který můžeme využít ve prospěch organizace či projektu. Hrozby označují nežádoucí ohrožení. Vzájemnou interakcí faktorů silných a slabých stránek na straně jedné vůči příležitostem a ohrožením na straně druhé lze ze SWOT analýzy vytěžit nové kvalitativní informace, jež určují a hodnotí úroveň jejich společného střetu. (Ryglová, Burian, Vajčnerová, 2011).

Pro sběr dat byl použit jeden z nejběžnějších nástrojů – dotazník. Ten je složen ze sérií otázek, jejichž cílem je získání názorů a faktů od dotazovaných respondentů. V porovnání s jinými typy výzkumů (například pozorování, skupinový rozhovor) lze prostřednictvím dotazníku získat informace jednodušeji a levněji. Nevýhodou dotazníků můžeme spatřovat v tom, že tazatel nemusí otázky vyhotovit v takové kvalitě, aby splnily hlavní účel dotazování, a může být těžké získat respondenty. Jako výhodu této metody lze vidět v tom, že dotazník spadá jedné z nejlevnějších metod průzkumu a jednoduše se zpracovává a vyhodnocuje. Otázky v dotazníku mohou být trojího typu: otevřené, uzavřené a polouzavřené (Dotazník-online, 2017).

Dotazníky byly osobně roznášeny po obci a společně s místními občany vyplňovány. Toto přímé osobní šetření a kontakt s respondenty, měly velký přínos pro vlastní analýzu a v pochopení mentality zdejších obyvatel. K vyhodnocení dotazníkového šetření bylo použito klasických statistických metod. Každá šetřená otázka byla popsána zvlášť a zpracována do grafu, což má výhodu k rychlému vjemovému pochopení a vede k přehlednosti řešené problematiky. Určité otázky a odpovědi byly selektovány a posléze v grafech navzájem provázány, pro další konkrétní výzkum a popis.

Jako další nástroj pro sběr dat byly využity tři řízené strukturované rozhovory a to přímo se zastupitelem veřejné správy, místním podnikatelem v cestovním ruchu a zástupcem neziskového sektoru. Strukturovaný řízený rozhovor je technika kvalitativního sběru dat sociálního výzkumu. Výzkum má kvalitní výsledky avšak vyšší náklady. Na průběh rozhovoru s respondentem má vliv mnoho faktorů, které lze občas složitě předvídat. Je vhodné si rozhovor dopředu naplánovat pro eliminaci nepříznivých faktorů. Tazatel zadává dotazovanému přesně formulované otázky v přesném pořadí dotazníku a zaznamenává do něj odpovědi (Kozel, 2005). Pro řízený strukturovaný rozhovor jsou dané znaky jako: přesnost respondenta, vysoká pravděpodobnost dokončení rozhovoru, neschopnost vynechání otázky a časová náročnost (Kozel, 2005).

Údaje získané z řízených rozhovorů byly zpracovány dohromady s dalšími dostupnými informacemi ze stránek Českého statistického úřadu (statistiky spojené s obcí), Regionálního informačního servisu spravující Ministerstvo pro místní rozvoj (hospodářské členění, dotace) a jinými webovými stránkami, které mají spojitost se sdruženími a spolky, ve kterých se Městys Šatov angažuje.

6 Analýza dat

Tato část práce je věnována analýze jednotlivých dopadů cestovního ruchu na obec Šatov pomocí SWOT analýzy. Rovněž je zde vyhodnoceno dotazníkové šetření a řízené rozhovory dle metod uvedených v metodice této práce.

6.1 SWOT analýza

Silné stránky:

- zvyšování příjmů obce
- tvorba nových pracovních míst
- posilování lokálních tradic
- budování vztahu místních obyvatel k území
- budování vztahů mezi obyvateli
- vzdělávání obyvatel
- budování nové infrastruktury

Slabé stránky:

- zvyšování výdajů obce
- devastace přírodních hodnot území
- znečištění, tvorba odpadů
- devastace kulturních památek
- ničení vybavení obce
- růst závislosti obce na příjmech z cestovního ruchu
- změna chování obyvatel
- diskriminace obyvatel

Příležitosti:

- dlouhodobý růst poptávky v cestovním ruchu
- růst zájmu o specifické druhy cestovního ruchu
- příznivé nastavení legislativního rámce na národní i mezinárodní úrovni
- finanční podpora cestovního ruchu z národních i mezinárodních fondů
- příliv soukromých investorů na území
- levná a kvalitní doprava

Hrozby:

- pokles zájmu o cestovní ruch
- sezónnost cestovního ruchu
- pokles konkurenceschopnosti regionu
- nedostatek investičního kapitálu a veřejných zdrojů
- nedostatečná regionální spolupráce
- regulace nové výstavby vlivem ochrany území
- konkurence při žádostech o dotace na projekty
- nedostatek ubytovacích kapacit

Z provedené SWOT analýzy vyplývá, že městyš Šatov v současné době má co nabídnout přicházejícím návštěvníkům, jde hlavně o přírodní atraktivity, zejména národní park Podyjí, cyklo infrastrukturu, kulturní akce a památky. Vzhledem na fakt, že městyš Šatov je centrem vinařství ve znojemské oblasti je ideální destinací poznávacích výletů, rodinných dovolených, ale i firemních akcí.

Městyš Šatov investuje nemalé finanční prostředky do opravy a modernizace svého majetku a infrastruktury, ve snaze přilákat co nejširší spektrum návštěvníků. Městyš se zaměřuje i na posilování lokálních tradic spojených hlavně s vinařstvím, čímž se rovněž posiluje vazba místních obyvatel k danému území i k sobě navzájem.

Městyš se potýká s řadou negativních důsledků turismu. Zejména roste tlak na zvyšování investic finančních prostředků do rozšiřování a oprav rychle se opotřebovávajícího vybavení obce, jako jsou lavičky, odpadkové koše, turistické značení a podobně. Rovněž se obec Šatov musí potýkat s rostoucím množstvím odpadu, který je produkován nárazovým zvyšováním počtem turistů. Takto Šatov přichází o finanční prostředky, které by jinak mohl využít na další rozvoj obce.

Cestovní ruch v městyse Šatov má vysoký potenciál pro budoucnost, vzhledem na stále se rozmáhající trend zájmu o specifické druhy cestovního ruchu, které městyš může návštěvníkům nabídnout. Šatov má v plánu se v budoucnosti ucházet o další finanční podporu z Evropských i národních zdrojů, ze kterých chce vedení obce financovat opravu památek a budování nové infrastruktury. Důležitým cílem obce je

přilákat nových tuzemských i zahraničních investorů, kteří by přispěli ke zkvalitnění úrovně nabízených služeb pro cestovní ruch.

Problémem, který by chtěla obec také vyřešit, je rozdělení počtu turistů v průběhu roku, jelikož návštěvnost se vyznačuje značnou sezónností (velký počet turistů v létě a nedostatek turistů v zimním období). Dále by Šatov potřeboval rozšiřovat nabídku služeb, avšak vzhledem k těsné blízkosti národního parku Podyjí není možné investovat rovnoměrně v celém území. S blízkostí národního parku je spojená také vyšší administrativní zátěž pro potenciální investory.

6.2 Dotazníkové šetření

Ve dnech 20. března až 25. března 2017 byl uskutečněn kvantitativní výzkum na základě dotazníkového šetření, na němž se podílelo 100 respondentů. Cílem bylo zjistit, jakým způsobem obyvatelé obce Šatov vnímají cestovní ruch v obci a zda napomohl k jejímu následnému rozvoji či nikoliv.

Dotazníkové šetření bylo směřováno pouze na obyvatele obce Šatov, jelikož právě ti jsou nejlépe schopni posoudit dopady cestovního ruchu na tuto lokalitu. Z celkového počtu 100 respondentů jsou z větší části zastoupeny ženy, a to z 66 %. Jako nejvyšší dosažené vzdělání téměř polovina dotazovaných uvedla střední s maturitou, naopak nejméně bylo respondentů s vysokoškolským vzděláním, kteří tvořili 7 % z celku. Tento fakt může být způsoben díky dlouhodobým trendům odlivu vysokoškolsky vzdělaných lidí do větších či rovnou krajských měst, kde nachází rozmanitější uplatnění na trhu práce.

Graf 1: Nejvyšší dosažené vzdělání

Struktura věkového složení dotazovaných odpovídá věkovému složení obce Šatov, kde je zastoupena převážně starší věková kategorie. Nejpočetnější skupinu tvořili obyvatelé s věkem 51 – 60 let, v 32% zastoupení. Následovali nejstarší respondenti, jež dosáhli 61 let a více, v počtu 23, z nichž 19 respondentů odpovědělo na otázku, zda se účastní cestovního ruchu v obci, negativně. Nejméně početnou skupinou bylo obyvatelstvo do 18. let. Z hlediska ekonomického statusu se na dotazníkovém šetření podílelo nejvíce zaměstnaných lidí, a to 57 %. Vysokého čísla dosahovala taktéž kategorie důchodce či důchodkyně, v 30% zastoupení.

Graf 2: Věkové složení respondentů

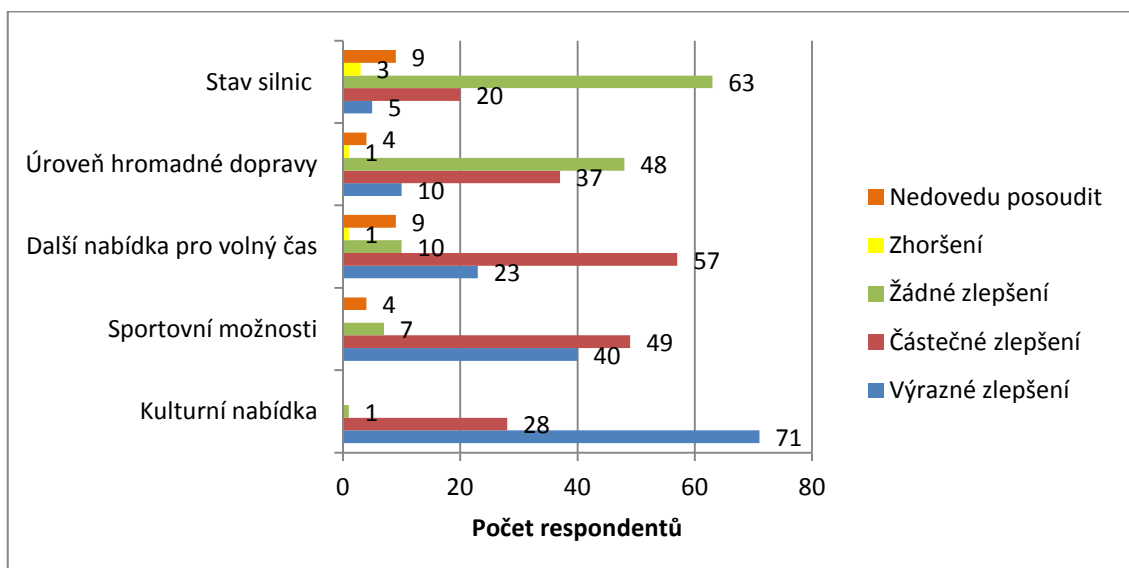
Všichni respondenti zastávali jednotný názor v otázce rozvoje cestovního ruchu ve vztahu k obci. 62 % dotazovaných si myslí, že cestovní ruch jednoznačně napomohl k dalšímu rozvoji obce, zbylých 38 uvedlo odpověď spíše ano, přičemž 28 z tohoto počtu byly více váhavější ženy. Ačkoliv si dotazovaní myslí, že cestovní ruch se podílí na rozvoji Šatova, ne všichni jej vnímají pozitivně. Konkrétně 2 muži starší 61 let a 2 ženy ve věkové skupině 41 – 50 let označili jeho vnímání za negativní, přičemž v navazující otázce, zda se cestovního ruchu v obci účastní, byla jejich odpověď opět negativní. Stejný názor sdílelo 54 % respondentů, z nichž 35 % byli lidé starší 51 let. Zbylých 46 se na cestovním ruchu nějakým způsobem účastní a s výjimkou jediného člověka rovněž udává, že dopady cestovního ruchu vnímá pozitivně.

Následující dva grafy jsou věnovány otázce, ve které respondenti hodnotili, zda se vlivem cestovního ruchu zlepšily či zhoršily jednotlivé oblasti, mající dopad na kvalitu života v obci. Z grafů č. 3 a 4 vyplývá, že největší zlepšení obyvatelé vidí v nabídce kulturních a sportovních aktivit, rovněž považují rozvoj cestovního ruchu jako jeden z klíčových faktorů pro zvýšení atraktivity obce. Respondenti mohli jednotlivé atributy hodnotit na základě škál od 1 do 4, přičemž hodnota 1 znamenala výrazné zlepšení a hodnota 4 zhoršení. Zařazena byla i odpověď nedovedu posoudit.

V oblasti nabídky kulturních aktivit 71 % uvedlo výrazné zlepšení, 28 % částečné zlepšení a pouze jeden dotazovaný nezaznamenal žádné zlepšení. Se stále se zvyšující frekvencí návštěvnosti obce Šatov, jež je spojena zejména s Národním parkem Podjívá a se sídlem výrobce vína Znovín Znojmo, a.s. přibývá i kulturních akcí, které jsou neodmyslitelně spojené s vínem a vinařskou turistikou. Tyto akce jsou ve velkém měřítku pořádány především již zmiňovanou společností Znovín. Program aktivit bývá pestrý, například nejruznější degustační zájezdy, putování po vinicích, dny otevřených sklepů či pořádání farmářských trhů.

Jméno Znovínu je spjata taktéž se sportovní nabídkou aktivit, jež považují obyvatelé obce Šatov rovněž za tu, co se vlivem cestovního ruchu zlepšila. 40 % dotazovaných uvedlo výrazné zlepšení, 49 % částečné zlepšení, pouze 7 lidí nevidí žádné zlepšení a 4 respondenti tuto situaci nedovedou posoudit. Jako příklad sportovních aktivit lze uvést každoročně pořádané závody na kole – Vinařská 50 Author Znovín Cup, pro příznivce pěší turistiky se nabízí Znovín walking, což lze definovat jako chůzi se speciálními turistickými holemi po vyznačených trasách napříč vinicemi.

Graf 3: Vliv CR na území obce dle obyvatel (část A)

Další výrazné zlepšení respondenti zaznamenali v oblasti atraktivity obce Šatov. 71 % se domnívá, že díky cestovnímu ruchu se tato obec stala atraktivnější, zejména pro nově přichozí turisty. Žádný z dotazovaných neuvedl zhoršení, což lze považovat za zajímavý fakt, protože stále narůstající počet turistů ve velmi vyhledávané lokalitě může mít za následek odliv turistů potencionálních. Přelidněné lokality mohou mnohdy spíše odradit, než přilákat.

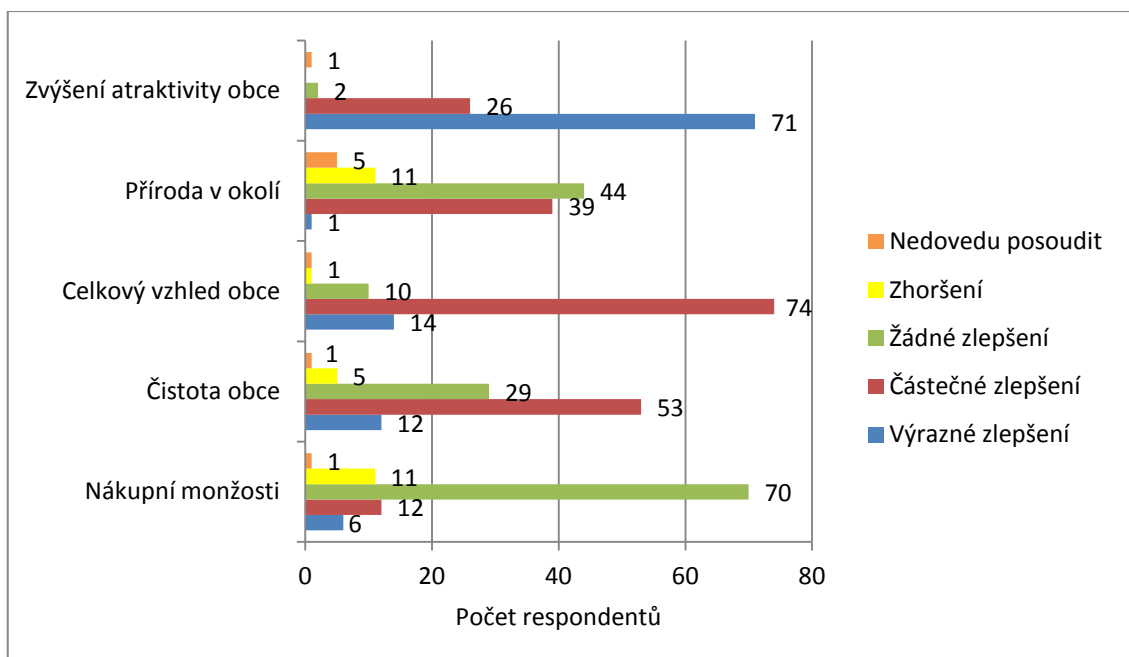
Naopak za jedno z nejméně výrazných zhoršení považovali respondenti stav životního prostředí. 44 % nezaznamenalo žádnou změnu, 11 % se domnívá, že stav okolní přírody se zhoršil. Někteří z dotazovaných uvedli konkrétní příklad, a to vyšlapané cestičky na místech, kde dříve nebyly, poničená pole od čtyřkolek, jež jsou pro turisty atrakcí a jsou volně k zapůjčení či úbytek plodů ze stromů a keřů v soukromém vlastnictví. Pouze 1 respondent zaznamenal výrazné zlepšení stavu životního prostředí a 39 % uvedlo zlepšení částečné. Mnozí z těchto respondentů zdůraznili fakt, že obec díky přílivu turistů začala více dbát o veřejné prostory.

S touto otázkou úzce souvisí i samotná čistota obce, kde 53 % dotázaných vidí částečné zlepšení, 12 % výrazné zlepšení, naopak 29 % uvedlo, že stav je stále stejný a 5 lidí se domnívá, že obec již není natolik čistá, jako dříve. Odlišné názory mohou být způsobeny místem, ve kterém respondenti bydlí, ne všechny části obce jsou stejně čisté. Například v oblastech, jež jsou turisticky frekventované, lze nalézt především prázdné lahve od vína a celkově vyšší koncentraci vyhozených odpadků.

74 % respondentů taktéž uvedlo částečné zlepšení celkového vzhledu obce, 14 % zaznamenalo výrazné zlepšení a pouze 10 % žádné zlepšení nevnímá,

Až 70 % dotazovaných rovněž nevidí žádné zlepšení, týkající se stravovacích zařízení či možnosti nákupu potravin a běžných věcí. Celkem 11 % uvedlo, že vlivem cestovního ruchu se možnost zakoupit potraviny dokonce zhoršila. Respondenti by tedy uvítali více obchodů s potravinami a lepší úroveň jídla v restauracích.

Graf 4: Vliv CR na území obce dle obyvatel (část B)

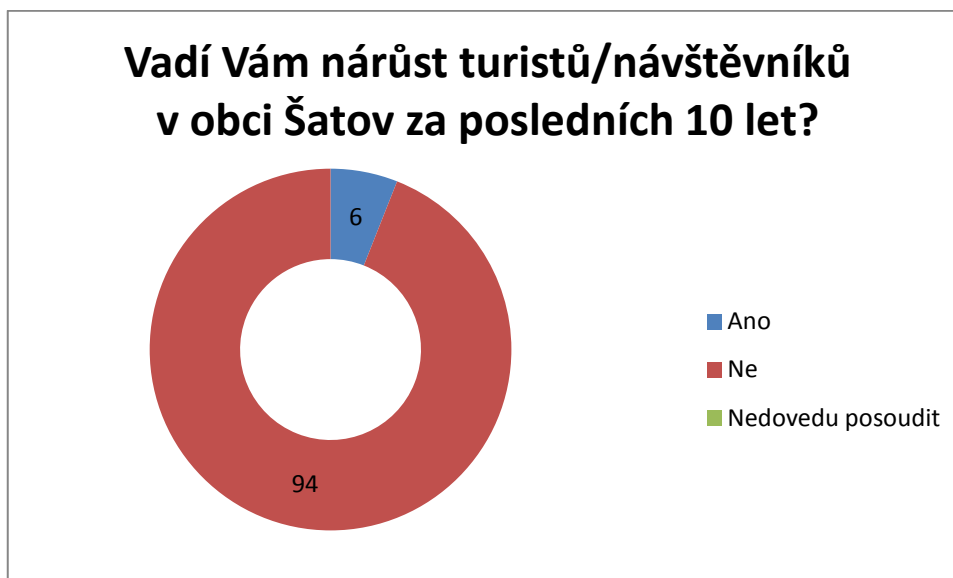
S cestovním ruchem rovněž souvisí stav silničních komunikací. 63 % v tomto ohledu nevidí žádné zlepšení. Ačkoliv zájem turistů o tuto lokalitu vzrůstá, stav silnic zůstává stejný. Respondenti také uvedli nedostatečný počet cyklostezek v obci, které slouží pro bezpečnější pohyb cyklistů a ostatních účastníků silničního provozu. Výstavba cyklostezek by mohla mít za následek zvýšení zájmu turistů a celkový rozvoj obce.

Celkem 48 % dotazovaných obyvatel zastává názor, že samotná hromadná doprava, ať už v rámci obce či z jiných měst směrem do Šatova, se nezlepšila. Tuto odpověď uvedlo 14 dotazovaných ve věku nad 61 let, což je 61 % z celkového počtu v této kategorii. Převládající negativní názor může být způsoben méně častým využitím městské či meziměstské dopravy. Částečné zlepšení zmínilo 37 % a výrazné zlepšení potvrdilo 10 respondentů.

Vlivem cestovního ruchu a především vinařské turistiky byl uveden do provozu takzvaný Vinobus VOC Znojmo, který převáží turisty napříč okolními vinařskými oblastmi. Vinobus má 13 zastávek, trasa je naplánována kolem 19. vinařství, kde je možné udělat zastávku pro zájemce o degustaci vína. Tento speciální autobus umožňuje vstup jak pěším, tak cyklistům, pro které je připraven přívěs s kapacitou 20 kol. Celá jízda je doplněna o služby průvodce (Vinobus, 2017).

Všichni dotazovaní zaznamenali nárůst turistů v Šatově za posledních deset let, pouze šesti z nich však tato skutečnost vadí, přičemž čtyři z těchto šesti respondentů dosáhli více než 51 let. Skutečnost, že lidé v obci mají kladný vztah k turistům, může být způsobena například větším přílivem peněz do obce či již zmiňovanou pestrostí kulturního a sportovního života v obci, jež se díky cestovnímu ruchu rozvinul. Mezi respondenty panovaly názory, jestliže by se měli vcítit do role turistů v jiném městě, které plánují navštívit, taktéž by nechtěli, aby se k nim obyvatelé města chovali nevlídně.

Graf 5: Vnímání nárůstu počtu turistů obyvateli obce

6.3 Řízené rozhovory

První rozhovor byl s osobou veřejně činnou. Rozhovor byl rozčleněn do pěti částí. V první části byly zjišťovány otázky ohledně místa bydliště a funkčního období. V druhé části byly zjišťovány statistiky vývoje nezaměstnanosti v obci, povaha nezaměstnanosti a počet zastoupených zaměstnaných v cestovním ruchu. Třetí část rozhovoru byla zaměřena na podporu turismu a cestovního ruchu ze strany obce. Čtvrtá část byla

věnována spolupráci obce s jinými subjekty a pátá část byla směřována k otázkám ve smyslu vnímání cestovního ruchu a turistiky obecně respondentem.

Jméno: M.P.

Věk: 60 a více

Vzdělání: Středoškolské s maturitou

V obci Šatov žije respondentka od roku 1979, kdy se přistěhovala. Pracovní funkce ve veřejné správě na obecním úřadě Městysu Šatov byla matrikářka a pokladní do konce dubna tohoto roku, nyní je necelý měsíc v penzi. Na obecním úřadě Městysu Šatov pracovala téměř třicet let. Nezaměstnanost v obci se podle respondentky cestovního ruchu téměř vůbec netýká, protože zaměstnanost ve službách téměř neexistuje. Přímo pro obec pracují jen tři zaměstnanci na stálý úvazek a přes veřejně prospěšné práce čtyři. Tito zaměstnanci se starají především o úklidové práce spojené s vesnicí a přípravné práce související s pořádanými akcemi a podobně.

Na otázku jestliže přispívá obec k rozvoji turismu, služeb a cestovního ruchu v obci a jakým způsobem, bylo velmi květnatě a obšírně odpovězeno. Obec přispívá především podnikatelským subjektům, sdružením, spolkům a neziskovým organizacím na různé kulturní akce a akce spojené s cestovním ruchem a turismem. Nejvíce obec za poslední dobu investovala do vinařů ze Sdružení šatovských vinařů například šedesátitisícovou finanční částkou na klimatizaci kvůli Oblastní výstavě vín, která se každoročně koná v kulturním domě Šatov.

Dále obec přispívá každoročně třístatisícovou částkou tělovýchovnému šatovskému spolku Tatran na osvětlení fotbalového hřiště, vodu, energie a na jiné náklady spojené se sportovními aktivitami klubu. Dále například obec pronajímá pozemky, kde stojí pěchotní srub Zahrada, který patří Technickému muzeu v Brně. Tento velký bunkr je velkým turistickým lákadlem a obec tyto pozemky pronajímá velkoryse jen za symbolickou cenu. Na akce spojené s místní kulturou a místními zvyklostmi, které také významně podporují rozmach cestovního ruchu v obci a okolí, obec přispívá nemalými částkami a nepeněžitými dary. Podrobněji znázorněno v přehledné tabulce.

Tabulka 1: Kulturní akce v obci Šatov

Název akce	Místo a čas konání	Předmět	Pořadatel	Částka/Příspěvek
Oblastní výstav vín	Kulturní dům Šatov, každý rok v dubnu	Prostory, velký sál, malý sál, hygienické zařízení, kuchyňky a venkovní dvorek	Sdružení šatovských vinařů, Městys Šatov, Znovín Znojmo a.s. a Zemědělské družstvo Šatov	Zdarma, kromě energií obec hradí veškeré náklady s touto akcí spojené
Farmářské trhy	Park u kulturního domu, každý rok v dubnu	Prostory parku, vypůjčené stánky, hygienické zařízení v kulturním domě, pracovníci obce na úklid	Městys Šatov, Základní škola, místní dobrovolní hasiči, Zemědělské družstvo Šatov a místní podnikatelé	Zdarma, obec hradí veškeré náklady s touto akcí spojené
Traktůrkiáda	Park u kulturního domu, každý rok v srpnu	Prostory parku, stánky, hygienické zařízení v kulturním domě	Městys Šatov s místními dobrovolnými hasiči	20 000 Kč,-
Znovín Cup	Fotbalové hřiště Šatov, každý rok v červenci	Prostory kulturního domu	Znovín Znojmo a.s. a Městys Šatov	Ceny a finanční příspěvek (suma nezminěna)

Nejvýznamnějšími projekty podporující rozvoj turismu a cestovní ruchu byly podle mínění respondenta sanace sklepní ulice v Šatově, kdy se obci podařilo získat dotace ve výši šesti miliónů korun od Jihomoravského kraje a dále projekt ve spolupráci s místní proslulou vinařskou firmou Znovín Znojmo a.s. na vytvoření značení cest a míst nejen přímo v obci, ale i v okolí, které napomohly především pěším turistům a cyklistům v orientaci v dané lokalitě. Obec také přispívá finanční částkou znojemskému podnikateli Cyklo Kučera, který vydává brožurku o znojemském okolí, ze které se návštěvníci

mohou dozvědět o ubytovacích službách, pohostinství, akcích a především jsou v brožurce mapy cyklostezek a naučných stezek v okolí Šatova a dalších vesnic.

Dalšími méně výraznými a menšími projekty byly například rozmístění nových moderních laviček a odpadkových košů po obci a oprava zastávky pro autobusovou hromadnou dopravu. Byly i neúspěšné projekty, ale to jen z důvodů zamítnutí dotací. Jestliže obec spolupracuje na vytváření a uskutečňování projektů pro rozvoj turismu a cestovního ruchu s dalšími aktéry působícími na území bylo již odpovězeno a to především v tabulce výše zmíněné.

Na otázku, jak by respondentka zhodnotila úroveň cestovního ruchu v obci a v čem spatřuje klady a zápory pro obec a její obyvatele bylo odpovězeno, že cestovní ruch sehrává rozhodně velkou roli pro obec, nejen kvůli všeobecnému povědomí o obci, ale je to příležitost jak se reprezentovat.

Poslední část rozhovoru se týkala především spolků a sdružení, ke kterým je obec přidružená. Jsou to především: Svazek vinařských znojemských obcí Daníž (dobrovolný svazek obcí), přes který se obci podařilo obdržet dotace na opravu sakrálních objektů a staveb, například se opravily některé kapličky v obci. Peníze tomuto svazku přímo přerozděluje Ministerstvo kultury, obec Šatov přispívá svazku Daníž příspěvek a na základě toho úkonu může žádat o dotaci. Městys Šatov se také účastní Programu obnova venkova. Vzhledem k tomu, že obec není povinna zveřejňovat zápisy ze zastupitelstva a určité informace spojené s chodem obce, každý si může o informace požádat. Pro tuto práci byly vyžádány dokumenty: šatovská kronika, nejnovější územní plán, zápisy ze zastupitelstev, dokumenty týkající se malých i velkých veřejných zakázek a kniha s místními fotkami.

Úplně poslední otázka se týkala, jestli respondent shledává negativa v cestovním ruchu v obci a na jakých projektech a plánech obec momentálně pracuje. Obec by chtěla více úzce spolupracovat s místními malými podniky a navazovat vztahy ve více svazcích a sdruženích, díky kterým se lépe a jednodušeji dostává finančních prostředků, dotací. Tedy jediné negativum je spatřeno ve spolupráci s místními malými podnikateli. Do budoucna plánuje obec uskutečnit projekt výstavbu dětského hřiště s víceúčelovým zaměřením na sport a pohyb od nejmenších i po ty větší.

Druhý řízený rozhovor byl s člověkem angažujícím se v dobrovolném spolku. Rozhovor byl opět rozčleněn do více částí. První se týkala bydliště, věku, funkčního období a základních informací o organizaci. Další část rozhovoru směřovala k významné úloze organizace a k projektům svázaným s turistikou a cestovním ruchem. Velmi důležitá pasáž rozhovoru byla na téma, kde dobrovolný spolek získává finanční prostředky na chod organizace a činnosti s nimi spojené. S touto částí úzce souvisela i otázka s jakými subjekty a aktéry organizace především spolupracuje.

Jméno: V.K.

Věk: 60 a více

Vzdělání: Vysokoškolské

Respondent pracoval jako hlavní sekretář organizace od roku 1994 až 2016, funkční období trvalo přes dvacet let. Sportovní klub Tatran Šatov je dobrovolným organizovaným registrovaným spolkem v rámci Fotbalové Asociace České Republiky a České Asociace Sportu. Zabývá se organizací fotbalových soutěží v rámci Jihomoravského kraje a okresního přeboru Znojmo. Provozuje víceúčelové hřiště s umělou hmotou ve sportovním areálu (malá kopaná, tenis, basketbal, volejbal a jiné). Provozuje sezónně turistický kemp s kapacitou čtyřiceti pěti lůžek s možností stanování a táboření. Respondent je přesvědčen, že cestovní ruch a turistika hraje velmi významnou roli v zajištění příjmů nejen klubu, ale i místních provozovatelů ubytovacích zařízení, pohostinství, vinných sklípků a obchodů.

Sportovní klub jako dobrovolný svazek se snaží podporovat cestovní ruch v obci především kooperací jako spoluorganizátor sportovních akcí, především cykloturistického závodu Znovín Cup, který je každoročně pořádán první týden v červnu. Pravidelně se ho účastní na 1500 účastníků. Závod probíhá v obci Šatov a v okolí. Sportovní klub propůjčuje celý areál, hřiště velké i malé, hygienické zařízení, sprchy a kemp zadarmo. Klubu se každoročně daří získat dotace na tento závod od České Asociace Sportu v rámci neinvestičních dotací Sportuj s námi. Na tuto akci velkoryse přispívá i Městys Šatov, jak už bylo výše zmíněno. Dalšími sponzory toho závodu jsou především i Znovín Znojmo a.s. se sídlem v Šatově a Cyklo Kučera.

Dále klub propůjčuje areál místním na nohejbalový turnaj. Respondent zmiňuje velkorysou každoroční finanční částku tři sta tisíc korun od Městysu Šatov, opět výše

uvedeno v předchozím rozhovoru. Pro zajištění finančních prostředků klub provozuje kemp, a dále žádá pravidelně o dotace z různých zdrojů, viz níže uvedená přehledná tabulka (zmíněny jen ty nejvýznamnější).

Tabulka 2: Dotace čerpané v obci Šatov

Účel dotace	Rok	Zdroj dotace a název	Částka
Vybudování infrastruktury sportovního areálu	1995	Českomoravský fotbalový svaz - akce Zelený trávník	300 000,-
Vybudování víceúčelového hřiště	2010	Ministerstvo školství, dotační programy Investice	3 000 000,-
Výstavba kabin a sociálního zařízení	2011	Ministerstvo školství, dotační programy Investice	3 000 000,-
Výstavba náhradní travnaté plochy	2012	Ministerstvo školství, dotační programy Investice	1 000 000,-
Výstavba závlahy hřiště	2014	Jihomoravský kraj - dotační programy	200 000,-

Na otázku, jestli spatřuje respondent nedostatky ve službách cestovního ruchu nabízenými klubem a zdejšími subjekty bylo zmíněno především kvalita ubytování přímo v kempu a úroveň pohostinství. Klub plánuje do budoucna kemp přestavět a především zrekonstruovat nebo zakoupit zcela nové chatky. Úroveň pohostinství je již složitější záležitost, protože klub zdejší hospodu v areálu vlastní a pronajímá. Šlo by tedy o jistou domluvu a především kooperaci mezi danými subjekty a reakcí na místní poptávku. Dále také klub plánuje modernizace stávající nádrže v areálu, která v minulosti byla plánovaná na výstavbu koupaliště, ale projekt nebyl uskutečněn. Modernizace skeletu nádrže by byla finančně velmi náročná, ale respondent je přesvědčen, že by tato investice přilákala více turistů a návštěvníků.

Třetí a poslední řízený rozhovor byl s místní šatovskou podnikatelkou. Rozhovor byl opět rozdělen do částí, které na sebe logicky navazují. První část je soustředěna na věk,

dosažené vzdělání, délku podnikání v oboru, popis oboru a kolik má podnik zaměstnanců. Další část se zabývala návštěvností jak podniku, tak i návštěvností obecně v obci, typem návštěvníků, atraktivit, které návštěvníky lákají. Další část rozhovoru se týkala osobního názoru na cestovní ruch v obci a jakých vylepšení a změn by se chtěla podnikatelka dočkat. Poslední část byla zaměřena na finance, jestli podnikatelka spolupracuje s místními subjekty nebo jinými, veřejnou správou a jestli podnikatelka čerpá nějaké podpory, dotace a podobně.

Jméno: E.B.

Věk: 30 a více

Vzdělání: Střední s maturitou

Podnikatelka je osobou samostatně výdělečně činnou. Podniká na živnostenský list, předmět podnikání je hostinská, ubytovací, výroba a prodej potravinových výrobků. Podniká v oboru čtyři roky. V podniku jsou zaměstnání oficiálně jen dva zaměstnanci. Přímou se věnuje s manželem výrobě vína, prodejem vína a ubytování. Vlastní malebný sklep v šatovské sklepní ulici s velmi prostorným příjemným posezením a v půdní části stavby jsou lůžka. Právě proto toto spojení ubytování se sklepem a společenskou místností přivádí mnoho návštěvníků a zájemců o pronájem prostor jak na soukromé, tak i firemní akce.

Návštěvnost podniku je opravdu velká, ubytování je neustále plné. Podnikatelce se podařilo získat stálou klientelu. Neustále se na ni obracejí noví zájemci, ovšem kapacity nestačí. Podnikatelka zaznamenává opravdu velkou návštěvnost v obci. Myslí si, že je to především kvůli nevoli českých obyvatel jezdit do zahraničí kvůli momentální světové bezpečnostní situaci. Podnikatelka měla za minulý rok navýšení návštěvníků o 65%. Nejčastější typy návštěvníků jsou pěší a cyklisté a to především za vínem. Největší atraktivitou je podle respondentky především víno, také zmiňuje, že spousta návštěvníků se vrací, a to především kvůli vstřícnosti místních vinařů.

Budoucími nejvýznamnější kroky pro rozvoj cestovního ruchu v obci podnikatelka spatřuje vylepšení stravování, více parkovacích míst v obci a lepší značení cest a místních kulturních atraktivit. Všechny tyto zmíněné problémy respondentka častokrát slyší od navštěvujících. Konstatuje, že jsou služby v cestovním ruchu v obci

neucelené, že chybí informační centrum, bankomat, lékárna a aspoň jedna cyklostezka například ze Šatova do Hnanic.

Dle názoru respondentky chybí podpora malým podnikatelům ze strany vedení obce. Podpory se jí dostává pouze ze Sdružení šatovských vinařů. Finanční prostředky získává i od pracovního úřadu na vytvoření pracovního místa, kdy jí úřad platí půl roku celý plat na zaměstnance. Dále dostala dotaci na podporu začínajících podnikatelů, dotace na novou výsadbu vinohradu a dotace pro začínající zemědělce (30 000 Kč na hektar). Největší pozitiva shledává v tom, že v Šatově sídlí teď již světoznámá vinařská firma Znovín Znojmo a.s. a dále blízkost Národního Parku Podyjí, kde je jedna s nejstarších světoznámých vinic v Evropě - Šobes.

7 Diskuze a závěr

Analýza dat z řízených skupinových rozhovorů a dotazníkových šetření ukazuje především na pozitivní přístup k turistům a návštěvníkům ze strany místních občanů, veřejné správy, dobrovolného spolku i místního podnikatele v obci Šatov. Cestovní ruch a především jeho vlivy a dopady nikomu z aktérů daného průzkumu nevadí, spíše naopak. Cestovní ruch podporuje rozvoj obce přednostně v kulturním a sportovním pojetí, což se místním rezidentům líbí. Ne všichni místní využívají těchto příležitostí, které nabízí cestovní ruch v obci, ale i přesto jsou povětšinou spokojeni, že je cestovní ruch ve velké míře spojen s obcí a jeho rozvojem. Obyvatelé vnímají přítomnost cestovního ruchu v obci jako velkou výhodu a ve většině jim nárůst turistů a návštěvníků nevadí.

Dále bylo otázkami z dotazníkového průzkumu zjištěno, že místní obyvatelé vidí beze změny, nebo až negativně především úroveň hromadné dopravy, stav silnic a cyklostezek, nákupní možnosti a celkový vzhled obce. Myslí si, že by se na těchto oblastech mělo zapracovat a to především ze strany veřejné správy, protože jsou přesvědčeni o tom, že by tato vylepšení mohla napomoci dalšímu rozvoji obce a také k jejich samému uspokojení.

Z řízených rozhovorů bylo ihned zřejmé, že každý z vyslychaných respondentů má především zájem na spolupráci s jinými subjekty. Všichni respondenti jsou si totiž velmi dobře vědomi, že především spoluprací a kooperací s jinými subjekty mají obrovskou šanci zajistit si finanční prostředky a podpory pro své činnosti. Dále z rozhovorů vyplynulo, že veřejná správa a výše zmiňovaný dobrovolný spolek se těší velmi dobré spolupráci a spokojenosti, avšak místní podnikatelka už takový postoj nesdílí. Z celé analýzy řízených rozhovorů vyplývá, že by se veřejná správa v obci měla více věnovat místním malým podnikatelům a podporovat je v jejich činnostech, což by přispělo ještě k většímu rozmachu cestovního ruchu, než je doposud. Dále také shledává podnikatelka jako nedostačující zejména stravovací zařízení v obci, parkovací místa a nedostatečné značení místních atraktivit a především postrádá informační centrum v obci.

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit vliv cestovního ruchu na rozvoj obce Šatov. Výsledky z analýz dotazníkových a řízených rozhovorů jasně nasvědčují o tom, že

cestovní ruch má enormní vliv na rozvoj obce Šatov, k čemuž přispívá především vinařská tradice a aktivita místních občanů. Část dotazníkového šetření byla namířena přímo na názory místních občanů ohledně vnímání turistů a návštěvníků v obci, což mě osobně nejvíce zajímalo. Jak už bylo zmíněno výše, místním rezidentům vliv cestovního ruchu téměř vůbec nevadí, což mě samotnou velmi příjemně překvapilo.

V závěru bych chtěla zmínit doporučení na základě zhodnocení výsledků. Místní podnikatelé a veřejná správa by se měli snažit najít si k sobě cestu a začít více spolupracovat a sjednocovat se v názorech ohledně vybavenosti obce, infrastruktury a místních akcí. Nejzásadnější změna by měla spočívat ve vybudování informačního centra, které bych umístila přímo ve vestibulu obecního úřadu Šatov, kde bych i pořídila bankomat, který je v dnešní době tak nezbytný. Další neméně důležité změny by měly následovat, jako například: vybudování většího počtu parkovacích míst v obci, podpora stravovacích zařízení ze strany veřejné správy a vylepšení místních značení a ukazatelů. Doufám, že tato práce napomůže obci Šatov a i jiným zainteresovaným čtenářům k lepšímu pochopení problematiky cestovního ruchu a jeho vlivů a dopadů na vesnici.

8 Zdroje

Literatura:

BALÁŽOVÁ, E.; PAPCUNOVÁ, V. (2007): *Cestovný ruch a samospráva*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita. 100s. ISBN 978-80-8069-862-1.

EUROPEAN PARLIAMENT (2002): *Union Action in the Tourism – improving support measures for sustainable tourism*. Luxembourg: European Parliament. 108 p. ISBN 92-

GOELDNER, Ch. R. (2014): *Cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks. 545 s. ISBN 978-80-251-2595-3.

HAMARNEHOVÁ, I. (2008): *Geografie cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Aleš Čeněk. 272s. ISBN 978-80-7380-0932.

KOZEL, R. (2005): *Moderní marketingový výzkum*. Praha: Grada Publishing a.s., U Průhonu 22. 277s.

KREJČÍ, J. (1990): *Národní park Podyjí – Thayatal*. Znojmo: Státní okresní archiv Znojmo.

KUTIL, J. (2009): *Pamětní kniha staničního úřadu v Šatově*. Městys Šatov.

Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2014-2020. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. ISBN 978-80-8714-7085

MALACHOVSKÝ, A. (2002): *Strategický manažment cestovného ruchu a predpoklady jeho uplatňovania na Slovensku*. 1. vyd. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela. 127s. ISBN 80-8055-698-9

MEDLIK, S; BURKART, A. J. (1981): *Tourism: Past, Present and Future*. 3. vyd. Portsmouth: Heinemann. 237s. ISBN 978-04-3490-1951

NOVÁČKA, L. (2010): *Cestovný ruch a Európska únia*. 1. vyd. Bratislava: Sprint. 160s. ISBN 978-80-8939-3268

Program rozvoje cestovního ruchu Jihomoravského kraje na období 2014-2020. Brno: Krajský úřad Jihomoravského kraje.

RYGLOVÁ, K. (2009): *Cestovní ruch: soubor studijních materiálů*. 3. vyd. Ostrava: Key Publishing. 187s. ISBN 978-80-7418-028-6

RYGLOVÁ, K., BURIAN, M., VAJČNEROVÁ, I. (2011): *Cestovní ruch – podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 216s. ISBN 978-80-247-7059-8

SUNLU, U. (2003): *Environmental impacts of tourism*. In Camarda D. (ed.), Grassini L. (ed.) (2003): *Local resources and global trades: Environments and agriculture in the Mediterranean region Bari*. Options Méditerranéennes: Séminaires Méditerranéens; n. 57, pp. 263-270.

VAŠKO, M. (2002): *Cestovní ruch a regionální rozvoj*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze. 95 s. ISBN 80-245-0445-6.

Vyhláška 254/2010 Sb., kterou se stanoví seznam vinařských podoblastí, vinařských obcí a viničních tratí.

VYSTOUPIL, J. a kol. (2006): *Atlas cestovního ruchu České republiky*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 156 s. ISBN 8023972561.

WIEDER, L. (1925): *Markt Sattau*. Městys Šatov: historická kronika.

Internetové zdroje:

European Landscape Convention [online]. [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680080621>

Hromadná ubytovací zařízení České republiky: Šatov. Český statistický úřad [online]. [cit. 2017-05-19]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/huz/obhuz.jsp?k=594881>

Jak na dotazník. *Dotazník-online* [online]. [cit. 2017-05-19]. Dostupné z: <http://www.dotaznik-online.cz/>

Methodological Notes to the Tourism Statistics Database - UNWTO [online]. 2017 [cit. 2017-05-19]. ISBN 978-92-844-1854-1. Dostupné z: <http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284418541>

Platební bilance ČNB [online]. [cit. 2017-05-03]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/d90b7fc9-4887-4186-92bb-85c28b8d6e66/CNB-platebni-bilance-cestovniho-ruchu-do-r-2016_1.pdf

Příroda a péče o území: Základní údaje o NP Podyjí. Správa národního parku Podyjí [online]. [cit. 2017-05-19]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/pece-o-uzemi>

Vinařská turistika. ZNOVÍN ZNOJMO a.s., se sídlem v Šatově [online]. [cit. 2017-05-19]. Dostupné z: <http://www.znovin.cz/tematicke-putovani>

Vinobus. VOC Znojmo z. s. [online]. [cit. 2017-05-19]. Dostupné z: <http://vinobus.vocznojmo.cz/>

World Travel and Tourism Council [online]. [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/2017-documents/global-economic-impact-and-issues-2017.pdf>

9 Přílohy

Příloha 1: Dotazník

Dobrý den,

ráda bych Vás požádala o účast v dotazníkovém šetření vlivu cestovního ruchu na rozvoj obce Šatov, které řeším v rámci mé bakalářské práce.

Dotazník je anonymní a jeho výsledky budou sloužit jako podpůrný materiál ke zpracování mé práce. Vyplnění dotazníku nezabere více než 5 minut.

Děkuji za Váš čas a ochotu podílet se na tomto průzkumu.

1) Žijete v obci Šatov?

- a) Ano
- b) Ne

2) Jste:

- a) Muž
- b) Žena

3) Ve věku:

- a) Do 18 let
- b) 19 - 30 let
- c) 31 – 40 let
- d) 41 – 50 let
- e) 51- 60 let
- f) 61 a více let

4) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) Základní
- b) Střední bez maturity
- c) Střední s maturitou
- d) Vysokoškolské

5) Jste:

- a) Zaměstnaný/á
- b) Podnikatel/ka
- c) Student/ka
- d) Důchodce/kyně
- e) Nezaměstnaný /á
- f) Na mateřské dovolené

6) Myslíte si, že cestovní ruch napomohl k rozvoji obce?

- a) Ano

- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

7) Jak vnímáte cestovní ruch v obci?

- a) Pozitivně
- b) Negativně
- c) Nedovedu posoudit

8) Účastníte se nějakým způsobem CR v obci? (jestliže ne, přejděte k otázce deset)

- a) Ano
- b) Ne

9) Jestliže ano, má tato účast přímo na Vás pozitivní či negativní dopad?

- a) Pozitivní
- b) Negativní
- c) Nedovedu posoudit

10) Ve kterých oblastech si myslíte, že došlo ke zlepšení vlivem cestovního ruchu?

Zakroužkujte, hodnocení jako ve škole, kde 1 = došlo k výraznému zlepšení, 2 = došlo k částečnému zlepšení, 3 = nedošlo ke zlepšení, 4 = došlo ke zhoršení, 5 = nedovedu posoudit.

	1 Výrazné zlepšení	2 Částečné zlepšení	3 Žádné zlepšení	4 Zhoršení	5 Nedovedu posoudit
Kulturní nabídka	1	2	3	4	5
Sportovní možnosti	1	2	3	4	5
Další nabídka pro volný čas	1	2	3	4	5
Úroveň hromadné dopravy	1	2	3	4	5
Stav silnic/naučných a pěších stezek	1	2	3	4	5
Nákupní možnosti	1	2	3	4	5
Čistota obce	1	2	3	4	5
Celkový vzhled obce	1	2	3	4	5

Příroda v okolí	1	2	3	4	5
Zvýšení atraktivity obce a přísun turistů	1	2	3	4	5

11) Zaznamenali jste nárůst počtu turistů/návštěvníků za posledních 10let?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nedovedu posoudit

12) Jestliže ano, vadí Vám tento nárůst turistů/návštěvníků?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nedovedu posoudit